

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDEKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

6-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Wytliér sor 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1902.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Szombat, október 11.

Weitzer János.

Aradváros történetébe egy fényes, ragyogó név tartja bevonulását ma: *Weitzer Jánosé*.

A milliókat, amiket egy sikerekkel teli emberéleten keresztül nagy észszel, nagy munkával megszerzett: teli marokkal szórta Arad városának, mikor örökre lehunyta szeméit.

Nemzetünk nagy filantropjai: a Röck Szilárdok, Kun Kocsárdok, Pálffy Jánosok közé állt be *legelsőnek* az egykori pinkafői kovácslegény, ki mikor milliárdnyi vagyonoknak lett urává, szívével leszállt oda, ahonnét elindult és magához ölelte azokat, kik egykor testvérei voltak a szegénységben.

Weitzer János neve *fogalom* válik a mai napon.

Az egyszerű munkásember erős két kezét ezután, mikor hatalmas akaraterevel nagyratörni mer: *Weitzer János* szellemé kíséri.

A sikerekben bővelkedő nagyiparos, mikor a társadalom vezetői közé kerülve, megőrzi lényének igénytelen egyszerűségét, s a kézzubonyos munkással egyrangúnak érzi magát fejedelmi vagyona mellett is: a *Weitzer János* szellemében fog élni.

A nagyszívű emberbarát, ki élte alkonyán úgy érzi, hogy millióival, melyeket szerzett, adósa a társadalomnak, s egy ihletett pillanatban leteszi vagyonát az emberszeretet oltárára: a *Weitzer János* szívével érez; a *Weitzer János* áldott két kezével fog cselekedni.

Ércszobornál maradandóbb emléket szerzett ő magának egy szomorú gyászos emlékezetű városban, ahova könyezni jár a magyar, s ahova eljött *Weitzer János* is, hogy polgárjogot szerezzen, hogy magyarrá legyen.

Talán azért a sok sötét emlékéért fizetett ragyogó aranyakkal, mely emlékeket a monarchiának ama fele okozta nekünk, ahol *Weitzer János* aranyait szerezte. A mit egykor vérben elvettek tőlünk rossz emberek, annak egy részét visszafizeti most csengő ércben egy nemesszívű férfi, az osztrákból lett magyar: *Weitzer János*.

Grácban élt, de Aradot tekintette igazi otthonának. A barátság, mely itt többekhez, de különösen *Vásárhelyi Bélához* fűzte, nyájas, meleg tűzhely volt számára ahova örömmel jött megpihenni mindig, ha idegei kifáradtak az élet küzdelmes munkájában.

A nagyszerű alapítvány kutforrását is bizonyára e barátság nemes gyökerében kell keresnünk, s a kegyeletnek gyujtanak tömjéntüzet majdan az alapítvány élvezői, ha kalapot emelnek tisztelettel az előtt a Széchenyi-utcai földszintes udvarház előtt, a hol igaz magyar vendégszeretet közepette annyi kedves, szép órát töltött el Arad nagy jóltevője.

*Weitzer János*ról nem lehet elmondani, hogy azokat a milliókat adta vissza, melyeket Aradon szerzett.

A sors és a viszonyok úgy akarták, hogy az aradi waggonyár csak az utóbbi időkben lett azzá, a minek ő megálmodta egykor: virágzó, jövedelmező ipartelep. Aradvárosának, több ezer munkásával, ugyan eddig is egyik pezsgő életerét képezte; de az alapítóknak egy szerencsétlenül hozzáértő másik ipartelep folytán, vajmi gyér hasznot juttatott.

Weitzer János az idegenben, külföldön szerzett milliókat hozta el nekünk, mert azt akarta nagy szíve, hogy a mint közibünk szegődött ő, úgy legyen *magyarrá* mindaz, ami munkás két keze nyomán termett egy életen keresztül...

Az utóbbi évtizedeknek nem volt nagyobb *telepítője* *Weitzer János*nál.

TÁRCA

Nagy alapítványok.

Ama alapítványok közül, melyek Magyarországot érdeklik — beleértve a leghorribilisebb összegekre rugókat is — csupán *Hirsch Mór* báró szerepel nagyobb összeggel, mint aminővel most *Weitzer János* tette nevét örök emléküvé. Végigtekintve a nagynevű jótékony embereken, a tudományok pártolói, mind-mind csupán *Weitzer* után sorakoznak ebben a szép listában, mely az emberi nemeskeblőség történetének egy lapja.

A nagy alapítványok közül, melyek itt *Weitzer* négy milliós hagyatékával egy sorba kerülnek, érdekesnek tartjuk a jelen kiváló alkalommal kapcsolatosan a következőket felsorolni.

Elül áll *Hirsch Mór* báró, ki óriási vagyonának nagy részét a jótékonyágnak szentelte. Galiciában, Bécsben és Budapesten fejedelmi dotációkkal ellátott jótékonyági irodákat állított fel, melyek révén nagyobb elemi csapások enyhítésére még rendkívüli, nagyobb adományokkal is szokott járulni. Elemi iskolák felállítására és a kézmű terjesztésére 12 millió franknyi alapítványt tett Galiciában és hasonló

tökével megteremtette a „Baron Hirsch Found“-ot New-Yorkban az odaérkező szegény kivándorlók segélyezésére.

Legnagyobb és általánosan ismert műve azonban az általa alapított gyarmatosítási társaság, melynek 50 millió frankot bocsátott rendelkezésére oly célból, hogy Oroszországból kiűzött, vagy kivándorlásra kényszerített zsidó hitsorsai számára földmivelő-telepeket létesítsen Kanadában, az Egyesült Államokban, kivált pedig Argentínában. E mellett évenként a turfon jelentékeny összegre rugó versenyereményeit rendszeresen a londoni kórházaknak adományozta.

Röck Szilárd, a nagy emberbarát nevét számos nagy alapítvány örökíti meg. Vagyohát, mely 750,000 forintnál nagyobb összeget tett ki, kulturális és jótékony célokra hagyta. Takarékoságától áthatott egyszerű élete folytán gyűjtötte össze nagy vagyonát, melyről ismerősei csak halála után értesültek. Az említett összegből kerek 100,000 forintot hagyott a katolikus és protestans egyházak és iskolák, tanítóképzők, nevelő-intézetek, iparegyesületek, gyermekkertek, zenedék, a nemzeti muzeum részére és a csángók letelepítésére; 200,000 frtot az árvák és szenvedők, a rabok, lábbadozók, hülyék, vakok, siketnémák, cselédek, böl-

csodék, menedékházak, kórházak, segélyző egyesületek, az elaggott özvegyek és sinlődők számára. A magyar tudományos akadémia részére 10,000 frtot, a tudományegyetem számára 30,000 frtot, a tudományok és művészeti célok fejlesztésére a közoktatásügyi miniszter kezéhez 200,000 frtot, s az igazságügyminiszter kezéhez 65,000 frtot; összesen tehát a tudományok és művészetek előmozdítására 300,000 frtot. Ezenkívül az állatkinzás megátlására az állatvédő-egyesület céljaira 50,000 frtot hagyott.

Semsey Andor a tudományok nemeslelkű pártolója volt alapítványai révén. Különösen a muzeumi ásványgyűjteményt részesítette bőkezű adományokban, melyek következtében a magyar nemzeti muzeum ásványtani gyűjteménye jelenleg a világnak első gyűjteményei közé tartozik. Óriási értékű gyűjteményeket vásárolt és ajándékozott a nemzeti muzeumnak; 1889-ben a magyar tudományos akadémiánál 100,000 forintot tűzött ki tiz, a hazai tudományra vonatkozó munka megírására. Legújabb időben a geológiai intézet házának építését, és az Eötvös-kollégium felállítását nagyszerű adományai által tette lehetségessé.

Bibics Tomján Margit neve Aradon kiválóan ismeretes a liceum alapítása és az ugynevezett *Bibics*-alapítványok révén. A jótékony

És egy évszázadnak nem volt eredményekben gazdagabb magyarosítója, mint Weitzer János.

Előbb gyárakat telepített be hozzánk, aztán — a millióit. Es magyarrá tette mindakettőt . . .

Megilletődve borulunk le a nagy emberbarát emléke előtt, s úgy érezzük, hogy Arad ötvenezer szive dobban össze egy fogadalomban.

Mert a templomot Weitzer János emelte magának, de az emlékezés, a kegyelet oltártűzét e város hálás közönsége fogja éleszteni benne kiszámíthatlan időnkig.

Fogadjuk! Megtartjuk!

* *

A Kossuth-vita a Házban.

(A képviselőház ülése.)

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, október 10.

Már régen elmúlt 40 óra és az egész Házban alig volt három-négy képviselő. Az első két nap és ezzel két-három kisebb-nagyobb vihar elmúlt és most már „uj országház ide, uj országház oda, nem kelünk fel 8 órakor” mondogatta néhány honatya, aki messze is lakik az új Háztól és a hazáért is csak akkor kel fel korán, ha veszélyben van.

Krasznay Ferenc a szélbal daliás atlatája ma 9 órakor ott ült a helyén és egyedül méltán várta, mikor kezd élnékülni a Ház és mikor jó a pillanat, amikor először hallathatja szavát az új országházban. Sokaig kellett várnia, noha Apponyi pontos akart lenni, sőt Tallián is, akit a Kossuth-vita idejére — személyesen lévén érdekelve a Barta javaslatával, felkért már tegnap Apponyi, hogy ma einököljön. Fél tizenegy óra felé járt az idő és végre is érdeklődni kezdtek, miért nem szól még az elnöki csöngetyü.

— Nincs itt a miniszterelnök! — híresztelték.

Ez a hír természetesen sok rossz viccre adott alkalmat. Végre megjött a miniszterelnök

nő, Bibics Jakab királyi tanácsos özvegye 1774-ben tett és Mária Terézia által jóváhagyott alapítványa értelmében 222,653 ezüstpénzre becsült birtokát az aradmegyei Szent-Annán a kegyesrendiek vezetésére bizandó köznevelőház építésére és felszerelésére szánta, hogy abban negyven aradmegyei nemes ifju neveltessék. Ezen nevelőház meg is nyílt, de 1817-ben az ifjak csekély száma miatt és más okokból megint bezárattott, 1817-től 67 ig a helytartótanács Aradmegye sürgető szavát mindannyiszor visszautasította, mignem az alkotmány helyreállítása után Eötvös József báró miniszter az évenként 24,071 frtot jövedelmező alapítványt egy kilenc osztályu lyceum felállítására, majd pedig, a király beleegyezésével negyven, egyenkint 210 frttal ellátott ösztöndíj alapítására fordította, az alapítványi jövedelem fennmaradó részét pedig az Aradon felállítandó liceum építésére szánta. Miután Aradváros e nagyszabású és díszes épület építkezésére szükséges telket és azonfelül 40,000 forintot adományozott, a liceum 1872-ben elkészült.

Konkoly Thege Miklós is a tudományok szolgálatára tette alapítványait. Magáncsillagvizsgálóját az államnak ajándékozta, későbbben átengedte csillagászati könyv- és képtárát.

A legutóbbi idők nagyalapítványai közé tartozik id. Pálffy János grófé, ki a magyar középosztály felsegítésére másfél milliót hagyott.

és Tallián végre megnyitotta az ülést. Egy kis kvóta vita keletkezett mindjárt. Azután a Kossuth-vita folytatódott. Krasznay kétségtelenül elegánsan beszélt, Rákosi Viktor is iparkodott néhány ötlettel feleleveníteni a kedélyeket. Azután Apponyi állott fel szólásra. A képviselői helyéről beszélt röviden. Egyetért a miniszterelnökkel, ez volt szavainak lényege.

Apró-cseprő dolog következett még és végül a kolozsvári ünnep miatt szerdára tűzték ki a legközelebbi ülést.

Részletes tudósításunk a következő:

Elnök: Tallián Béla alelnök.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Wlassics Gyula, és Cseh Ervin miniszterek.

Elnök fél 11 órakor megnyitja az ülést és felolvastatja a tegnapi ülés jegyzőkönyvét.

(A kvóta.)

Programmon kívül szólásra jelentkeznek:

Rátkay Lázló: Elmondja, hogy a Országgyűlési Értesítő szerint az elnök tegnapelőtt bejelentette, hogy a király kézirattal döntött a kvótáról s hogy ismét az Országgyűlési Értesítő szerint a Ház ezt a királyi kéziratot az országos levéltárba tette, a nélkül, hogy a Ház a kéziratot tudomásul vette volna. Ez sérelmes s én kérem tehát a kvótadöntésnek tárgyalásra való kitűzését.

Széll Kálmán: Tisztelt Ház! Nincs kifogásom ellene, hogy a kvótadöntésről szóló kézirat napirendre tételessék. Máskor is megtörtént ez. Nem is volt kifogásom ellene, most sem lenne. De ezt az indítványt már tegnap kellett volna tenni. Tegnap azonban nem kérték s így a Ház elnöke határozatilag kimondta, hogy a kézirat az országos levéltárba tette. És az itt a kérdés: nem lesz e veszedelmes precedens, hogy a Ház a már egyszer hozott határozatot megmásmítja? Nekem nincs kifogásom a kvótadöntés megvitatása ellen, csakis ilyen precedens alkotását tartom aggályosnak.

Apponyi Albert gróf: Minthogy én voltam, ki tegnap e határozatot enuncióltam, ki kell jelentenem, hogy bármi áll is nyomtatva a nem hivatalos jellegű Országgyűlési Értesítőben a határozat nem volt az, hogy a kézirat a levéltárba tette, hanem csak az, hogy a Ház tudomásul veszi a kéziratot. A levéltárba való elhelyezés az elnöki intézkedés körébe vág. Hogy én a tudomásulvétel kérdését fölvettem, kitűnik abból is, hogy éppen az ellenzék oldaláról közbeszólás is hangzott el. De kvótadöntés ellen nem szólalt fel kifejezetten senki s így ez határozattá lett.

Kossuth Ferenc: Az a tény, hogy a nyomtatott jegyzőkönyvben nincs benne ugy az elnöki bejelentés, a mint azt most Apponyi mondja; ez a tény is bizonyítja, hogy gróf Apponyi bejelentése oly halkán történt, hogy még a gyorsírók sem hallották. En sem hallottam azt, őszintén mondom. Szóval: ilyen fontos ügy fölött egészen simán siklanék el e szerint a Ház. Ez azonban nem lehetséges s én csatlakozom Rátkay képviselő ur indítványához s kérem a kvótadöntésről szóló királyi kézirat tárgyalásra tűzését.

Tallián elnök: Ki kell jelentenem, hogy a jegyzőkönyvbe be van írva, hogy gróf Apponyi házelnök határozatilag kimondotta a királyi kézirat tudomásul vételét. Ez a jegyzőkönyv pedig irányadóbb a nyomtatott Országgyűlési Értesítőnél, mert egyedül hiteles.

Madarász József: Tény, hogy a házelnök határozatot kimondott. De tény az is, hogy a Ház elnöke a határozat kimondása előtt nem rendelt el szavazást. All tehát az, a mit Kossuth Ferenc mondott, hogy a bejelentést senki sem hallotta, tehát nem is vehette tudomásul. A kormányelnök ur sem idegenkedik a kérdés tárgyalásától. Tessék tehát kitűzni tárgyalásra a kéziratot az arány megállapításáról. (Derűltség a jobboldalon.) No igen, magyar képviselőházban vagyunk s nem kvóta az, hanem arány. (Derűltség.)

Széll Kálmán: Azt hiszem el lehet intézni a dolgot, a nélkül, hogy veszedelmes precedens alkossunk. A t. ellenzéknek joga és alkalmá van indítvány keretében ezt a kérdést tárgyalatni. En nem fogom ellenezni ez indítványt s így tárgyalható is lesz a kér-

dés, a nélkül, hogy a házszabályokon csorbát ütnénk.

Thaly Kálmán: Belemegy ebbe a közvetítő módjába az elintézésnek. De intézkedést kér, hogy a jövőre, különösen a rossz akusztikára való tekintettel a mostanihoz hasonló esetek ne történhessenek. Erről talán egy egybehívandó értekezlet tanácskozhatnék, hogy a preventív módokat megbeszélje.

Tallián elnök: Azt hiszem, hogy Rátkay képviselő ur is belenyugszik abba, hogy most tett indítványát vonja vissza s indítványát terjessze elő újra még a mai ülés folyamán, a mikor ugyanis az indítványok tárgyalása van kitűzve napirendre. (Általános helyeslés.) A képviselő ur és vele a Ház is tehát bele nyugszik ebbe.

(A Kossuth-ünnep.)

Következik a tegnapi napirend folytatásaként Krasznay Ferenc felszólalása Barta Odön indítványához.

Krasznay Ferenc: Megszoktuk, hogy a hatalom viselői távol állanak a nemzeti génusz-tól. Mégis megdöbbenem azon az indokoláson, melylyel a miniszterelnök a Kossuth-ünnepről való elmaradását megokolta. Megdöbben, mert politikailag sem volt okos elmaradása. Hol az a törvény, hogy a hatalom viselői a népakarat ellen kénytelenek cselekedni. A miniszterelnök ugyszólván elszigetelte magát álláspontjával a nemzettől. Pedig voltak főispánok s voltak miniszterek is, kik ünnepeltek a nemzettel. A mi Kossuth összeférhetlenségi tanát illeti, azt a történelem logikája igazolja. De Kossuth ezt csak magára nézve tekintette irányadónak és nemzetének azt ajánlotta, hogy béküljön ki az uralkodójával. Ennek bizonyítására szemelvényt is olvas fel Kossuth irataiból és kérde: hogyan lehetséges ezek után azt mondani, hogy Kossuth halála napjáig izgatott az összeférhetlenségi tan mellett s a törvényes rend ellen? (Zajos helyeslés balról.)

Rákosi Viktor: T. képviselőház! Kissé nehezemre esik ez a régi megszólítás, ebben a ragyogó Házban. Az arany dísz közt szinte kedvem volna így megszólítani önöket: Méltóságos főrendek! (Derűltség.) A miniszterelnökhöz fordulok elsősorban e ragyogó Házban, hogy hajoljon meg legalább az épület művészi stílusa előtt és e gót stilű épületben ne cs nájjon bizantinizmust. (Helyeslés balról.) T. képviselőház! Az új ülészakban a Kossuth kérdés vetődött fel először. Itt meg kell említenem, hogy Széll Kálmán csakugyan férfiaságot tanusított abban, hogy mikép okolta meg elmaradását a Kossuth-ünnepről. Bár ily büszke férfias volna akkor is, ha Bécsbe megy. De a miniszterelnök, ha Bécsbe utaznak, le szokták tenni a büszke férfinyakukat a pozsonyi állomáson.

Széll Kálmán: Nekem csak egy nyakam van. (Derűltség.)

Rákosi Viktor: De ez puha. (Derűltség.) A miniszterelnök a politikai sebészet csodáját követi el. Egy Kossuthból kettőt csinál, az az egyiket elismeri, a másikat nem. De egy újabb operációval a miniszterelnök a nemzetet is kettévágja: az egyik, a milliók, ott vannak a Kossuth-ünnepen, a másik nem. Ezek a királyi tanácsosok az udvari tanácsosok és egyéb tanácsosok, a kik csak abban egyeznek meg, hogy a király egyiktől sem kér tanácsot. (Derűltség.) Melyik hát az a nemzeti ünnep, a melyen a kormány részt vesz? Október 6-ika? Nem. Megcsinálták április 11-ét. No hiszen ezen ott is vannak az összes tanácsosok, de a nemzet nincs ott. Ily körülmények közt a miniszterelnök nem csodálkozhatik a felgyülemlett keserőségek zajosabb kitörésén, mely a király személyéig is felhat. Itt volt most két alkalom is, hogy a királyt körünkben lássuk. Az országház megnyitása s a vasárnapi kolozsvári Mátyás-ünnep. Amde a király egyikén sem

látatja magát. Én imádom a láthatatlan Istent, de nem tudom imádni a láthatatlan királyt. (Helyeslés.) A szónok ezután az illojalitásról beszél. Mi az illojalitás? Egy könyccsepp, egy fekete szalagos koszoru és egy nóta. Ezt a nóta, mely egy meghalt emberről szól, ezt üldözik bennünk. Tragikus sorsa e nemzetnek, hogy egy halott emberhez kell menekülnie lelkesedésért! Ez a halott Kossuth Lajos. Hogy micsoda Kossuth Lajos? Azt én egyszerűbben mondom el a minisztereknek. Széchenyi a legnagyobb magyar, Deák a haza bölcsé, de Kossuth Lajos: az Kossuth apánk! (Helyeslés.) Befejezem szavaimat s csak ennyit mondom: imádják csak önök a kétfejű sast, de a mi madarunk a pacsirta, mely az ég felé repül s a szabadságról dalol. (Helyeslés balról.)

(Apponyi Széltől.)

Apponyi Albert gróf: A t. Ház természetesen fogja találni, hogy rólam lévén szó, elhagytam az elnöki széket. Némely megjegyzést azonban legyen szabad e helyről nekem is tennem. A t. Ház egyik oldala jónak látta, hogy elismerést tolmácsoljon nekem azért az eljárásért, hogy kötelességemhez híven a Kossuth emlékünnepehez a képviselőket magam vezettem, helyesebben ugyszólván magát a képviselőházat vittem az ünnephez. (Helyeslés.) Ha a Ház ez eljárásom jóváhagyását megtagadná, levonnám a konzekvenciákat. De, t. Ház, az ellenkezőjével a kifejezett különös jóváhagyással szemben is tisztáznom kell a helyzetemet. A vita során felszólalók mindnyájan, a kormányelnök kivételével, az én elismerésemet összekapcsolták a kormányelnök támadásával. S így kifelé ez indítvány hatása az lehet, hogy az én eljárásom helyeslésében a miniszterelnök eljárásának rosszalása foglaltatnék. Ez az, a mi nek elkerülésével állásomnak tartozom. (Helyeslés jobbról.) A másik, a mivel önmagamnak tartozom, az a kijelentés: hogy a miniszterelnök eljárásával teljes azonosságot vállalok. (Helyeslés jobbról, mozgás balról.)

Tallán elnök ezután felteszi a kérdést. A Ház elfogadja a házelnök eljárásának elismerést indítványozó javaslatot.

(A Ház a Mátyás-szoborteleplezésén.)

Elnök: Jelenti ezután, hogy a Ház jelentkezett tagjai holnap reggel 7 órakor különvontan indulnak Kolozsvárra a Mátyás-szobor teleplezési ünnepére. Remutat több megbízatása nyomán a házhoz érkezett jelentéseket. Az ülést felfüggeszti.

Szünet után.

Elnök felolvastatja az interpellációs könyvet, a melyben semmi feljegyzés sincs.

Rátkay indítványát szerdán tárgyalja a Ház. Ezután az elnök kisorsolta az osztályokat. Végül a Ház jóváhagyásával a legközelebbi ülést szerdára tűzte ki a mikor a bizottságokat is megválasztják.

TÁVIRATOK

A szén-sztrájk.

Páris, október 10. Ideérkezett jelentés szerint a bányamunkások általános sztrájkja eddig Pas de Calais-megye szénbányáira, M.-Nord-megyének egy kis részére, továbbá Loire, Haute Loire, Gard és Karn megyékre terjed ki. Monceau les Minesben és Decazevilleben, ugyszintén Montlevonban tovább dolgoznak. Ennek a vidéknek ugynevezett sárga-szindikátusa kijelenti, hogy eltökélt szándéka a munkát bármilyen körülmények között folytatni.

Genf, október 10. A délután meglehetősen nyugodtan telt el, csak a munka megakadályozását kísérelték meg néhányszor a sztrájkolók. Sok idegen embert letartóztattak és rögtön a határra toloncoltak. A város világitása

még egyelőre funkcionál, de hogy ezután mi lesz, az a városi gáz-, víz- és villamosági munkásainak határozataitól függ. A munkások este zárt ajtók mögött tanácskoztak. Egy este tartott nagy gyűlésen a munkások rosszalásukat fejezték ki a kormánynak és rendőrségnek a letartóztatások és kiutasítások miatt.

New-York, október 10. A sztrájkterületen ma este változatlan volt a helyzet Detroitban a polgármester gyűlést hívott össze a szénipar helyzetének megvitatása végett.

New-York, október 10. Serantonban (Pensylvánia) a katonaság sok tüntényt kobozott el, a melyeket a felső-lackavannai kerületben lévő olasz munkások vezetőinek akartak elküldeni. A munkásvezéreket letartóztatták. Tamaquában egy sztrájkoló munkás meg akarja támadni egy olyan munkásnak a házat, aki nem tartozik a munkásszövetséghez. Minthogy egy katonaság felszólítására sem állott el szándékától, a katonaság agyonlőtte.

Agyonlőtt szociálisták.

Gibraltár, október 10. (Reuter.) A spanyol hatóság elrendelte a spanyol határvonalon belül lévő szociálista klub bezárását. Emiatt délután nagy zavargások voltak, a melyekben a szociálisták a rendőrségre lőttek. A rendőrség is lőtt és állítólag öt zavargót megölt és többet megsebesített. A szociálisták azután megtámadták a városházat és más épületeket, de a katonaság szétverte őket. Újabb zavargásoktól tartanak.

Az aradi vashid kérdése.*

Arad, október 10

Egy ismeretlen szerzőtől készült és 1891-ben kiadott füzetke fekszik előttem, címe: „Hova építsük a hidakat? Nézzetek az Aradon létesítendő vashidak elhelyezése tárgyában.” A füzethez egy helyszínrajz is van mellékelve, mely feltünteti a szóban forgó Maros szakaszrajzat.

Annál inkább, mivel ezen égető kérdés most mindjobban aktuálisává válik, igyekszem szerény nézetemet a Maros hid felől kifejteni.

Az már kétséget sem szenved, hogy a vashid a Maros-hid mostani helyén nem állhat, nem állhat fenn pedig elsősorban azért, mert a helyi viszonyok célszerűsége azt meg nem engedi. E várba vezető hid tehát okvetlenül le lesz bontandó s pótolni fogja azt egy gyaloghíd a várba és a vashid Uj-Arad községbe. Lényeges és fontos dolog, hogy hová építik e két hidat, mivel azok elhelyezésétől Arad jövő gazdagsági és kereskedelmi fejlődése függ.

A vashid helyére vonatkozólag az említett helyszínrajz három konkrét mintát közöl. Egyik a Hajó-utca tengelyébe építve s Zsigmondházán át derékszögben megtörve ismét töréssel vezetne Uj-Arad főutcájába. A második terv a folyammérnökség tervezete szerint a Nagy-Körut tengelyébe épülne, olyformán, hogy a Nagy-Körut folytatódna s átvezetne a Vártéren, majd kis kanyarodással a Maros folyására merőlegesen vinne ki kanyarodással Uj-Arad főutcájába. A harmadik terv szintén az Ovár-térre helyezi a hidra vezető utat, de ez az Erzsébet királyné-körut folytatásaként s vinne egyenesen Uj-Arad főutcájába.

A hajó-utcai terv oly szerencsétlen, hogy mint a kiadott füzetke ismeretlen szerzője helyesen jegyzi meg „komolyan szóba sem jöhet.” Elsősorban a Hajó-utca tengelyébe épült hid ugy

* Közöljük ezen mindenkor és állandóan időszere kérdésre vonatkozó cikket, annál is inkább, mert teljesen megfelel a lapunkban ez ügyre vonatkozólag kifejtett álláspontnak.

Arad, mint Uj-Arad helyi viszonyaira a legcélszerűtlenebbek: a Maros balpartján csak nagy kerülővel lehetne Uj-Arad főutcájába jutni s Aradra nézve pedig az alábbiak folytán az Óvártéren keresztül vezetendő utirány a legpraktikusabb.

Akár a Nagy Körut, akár az Erzsébet királyné-körut irányában épülne ki a hid, mindenestre szerencsés volna. Szerencsés elsősorban azért, mert Arad fejlődése helyi viszonyainál fogva a Maros partra van szorítva s így a körut folytatásaként egy hosszan folytatódó út jönne létre — a mostani kiépíthetetlen s ármentesítendő Ovár tér helyett — e hosszú körut folytatása volna az új közuti hid s végül az új aradi főut. Röviden: a körútból egész Uj-Arad főutcáját is belevonva egy szép sugárút jönne létre. E terv maga után vonná, hogy a mostani védőtöltés a Maroshoz sokkal közelebb helyeztessék. Ebből is csak előnyök származhatnak. Ha tekintetbe vesszük, hogy ezáltal mennyi telket és mily kiépítendő utat nyerne Arad, akkor a védőtöltésnek ezen ujjaépítése számba sem jöhet, mint akadály.

E két utóbbi terv mellett az Óvártérnek eddigi rendeltetése, mely a Marospart e részének fejlődését annyira gátolja — megszűnik. Eddigi ártéri szerepét, mely teljesen feleslegessé válik a védőtöltésnek ujjaépítésével, megváltoztatja s ehelyett egy új beépíthető térre vagy esetleg közkert, parkra adhat helyet.

Ami még a második várba vezető közuti hidat illeti, ennél tervbe volt véve a városház utcai, Tabajdy Károly-, Petőfi- és Eötvös-utcai irány. Leghelyesebbnek tartanám azon irányt, mely legközvetlenebbül és legközelebb biztosítaná az összeköttetést Arad és a vár között.

De a fontos itt a vashid kérdése s csak másodrendű kérdés a gyaloghíd. A vashid pedig Arad közérdekét úgy szolgálná legjobban, ha a Nagy-körut folytatásaként, majd egyenesen az új-aradi főut irányába eső ut folytatásaként épülne ki. **Osdsor.**

Miért haragszik Lipót király Stefániára?

(Egy belga újság teleplezése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 10.

Az „Indépedence Belge” című brüsszeli újság londoni tudósítója beszélgetést folytatott egy olyan emberrel, aki Lónyay Stefánia grófnő bizalmasai közé tartozik és a Lipót király és lánya közötti szakításról a következő érdekes részleteket tudta meg.

„Hogy csinálhatott volna — írja a londoni ember — Stefánia hercegnő mesallianszot, a mikor Lónyay Elemér grófhoz ment nőül, aki olyan magyar családból származik, melynek nemessége több mint ezer éves. A Lónyayak eredetüket a hét magyar vezér egyikére viszik vissza. Mielőtt a belga királyi családdal sógor-sági viszonyba jutottak, már előbb és több királyi családdal rokonsági kötelékbe léptek. Így a 13. században a magyar királyi családdal, a 16. században Rátkay István királylyal. A 18. században pedig egy Lónyay lány erdélyi nagyhercegnő lett. Aki erről jobban akarja magát informálni, az a „British Muzeum”-ban olvassa el — Lónyay család történetét.

Magyarországon egyáltalán nincs meszalliansz. Ha Magyarországon nemes asszonyok olyan férfiakhoz mennek nőül, kiknek kisebbek a címek, vagy egyáltalán nincsen címek, akkor az asszonyok megtartják tulajdon címüket, mint Angliában, Olaszországban, Spanyolországban és korábban Franciaországban is. A

meszalliausz német különlegesség. Ez a meszalliausz egyedüli oka Lipót király haragjának.

Erre a kérdésre, hogy igaz-e, hogy Ferenc József király Stefániát sürgönyileg Bécsbe hívta hogy őt meglátogassa, Stefánia bizalmasa *nemmel* felelt. Arra a kérdésre, hogy kapott-e Stefánia meghívást Spraba, azt felelte:

— Kiküldte volna neki? Ott volt neki is helye a halott anyánál, mint a hogy ott volt a helye Klementina hercegnőnél és lett volna Lujza hercegnőnek, ha ez a szerencsétlen hercegnő nem lenne olyan egészségi állapotban, mely még nem engedi, hogy Drezda környékét elhagyja, ahol él, anélkül, hogy tudomása volna szerencsétlen állapotáról. Stefánia hercegnő Cromerban Tenger partján volt, mikor szeptember 20-án megkapta a királyné halálhírét. Anélkül, hogy valakitől várt volna utasítást, az első vonattal Londonba utazott, és még aznap este Dowerbe érkezett, a hol az ostendei gőzösre szállt át. Erkezésénél, mint az köztudomásu, Klementina hercegnő fogadta. A két nővér zokogva borult egymás karjába. Reggel 7 órától délután 4 óráig együtt maradtak és anyjukkal szemben megtették utolsó gyermekei kötelességüket.

Főlősleges ismételni, hogy mint juttatta a király lányokra azt a parancsot, hogy imáját hagyja abba, anyja koporsójánál elfoglalt helyét hagyja ott és a temetésen ne vegyen részt.

SZINHÁZ ÉS IRODALOM.

A színház műsora:

Szombat: Katalin, operette. (Páratlan bérlet.)
Vasárnap: Délután: Tündériak Magyarhonban, népszimű. Este: Lotty ezredesei, bohózat. (Páratlan bérlet.)

* **Eszterházy gróf diszletei az aradi színpadon.** A tatai gróf pazar áldozatkészségének és finom művészi érzékének köszönhető az, hogy Madách „*Ember tragédiája*” a költői műhöz megfelelő kiállításban kerülhetett bemutatásra Bécs, Berlin és London nagygényű közönsége előtt. Zichy Mihály, nagymester lángoló fantáziája ölelte körül a hírneves *Burghardt* Ferencz udvari színházi festő páratlan művészetével, a midőn e diszleteket elkészítették. Ezek a diszletek azok, melyek a jövő szerdán az „Ember tragédiájá”-nak előadása alkalmával illuziót kelteni hivatva lesznek az aradi színházban. Páris a *Gréve-térel*, Londont a *Towerrel*, Prágát *Hradschinnal*, Athént az *Akropolissal*, Rómát a *Fórummal* mind az egykori rajzok és a valóságnak közvetlen felvételei nyomán festették meg a transparentes vászonra. A képek és művészitárlatok a kellő megvilágításba helyezve frapans hatással lesznek a nézőre. A drámai szemlézetnek összevágó előadása és a páratlan kiállítás a szerdai előadást emlékeztetessé fogja tenni és a *Zilahy* igazgatásával beköszöntött új aera alatt ez az előadás a legkiválóbbak elsejét fogja képezni.

* **Aradi színészek Debrecenben.** A tavaly Aradon működött szintársulat tagjai közül hárman játszanak Debrecenben Makó Lajos társulatánál. *Felhő* Rózsi, *Mensáros* Margit és *Palágyi* Lajos. A debreceni közönség mindhárom ismerős színészt szereti s a debreceni lapok meglehetősen különösen *Mensáros* Margitról, kinek a napokban volt a bemutatkozója. A művésznőt különösen értelmes és szavalástól ment színpadi előadása miatt dicsérik.

* **Rip-Rip.** A jövő hét műsorában kiemelkedő előadás lesz Rip-Rip nagyarányu drámai operett, melynek Lisbeth-jét *Zilahiné* fogja énekelni. Ez a szerep, mely nagy drámai ének tudást követel, *Zilahyné*-nak egyik legkiválóbb szerepe. Még a fővárosi színpadon is e hármas szerep rendszeresen két sőt három énekesnő között oszlik meg. *Zilahyné* hangja és énektudása mind a három szerep követelményeinek megfelel és ez lesz a hétfői operett előadásának kiváló érdekessége.

Négy millió korona Aradnak.

(Weitzer János hagyománya.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 10.

Olyan nap virradt ma Arad városára, amelynek jelentősége érzékeny kihatással lesz e város egész jövőére. Az az esemény, amely *Weitzer* Jánosnak, az aradi waggongyár elhunyt igazgatójának jóvoltából és nemeslelkűségéből megörvendezett Aradváros közönségét, időtlen időkig aranybetűkkel lesz feljegyezve e város történetében. Nem kapott még város olyan *önzetlen* ajándékot egy embertől, mint amilyen *önzetlen* cselekedetet tett e város közönségével *Weitzer* János, midőn *végrendeletében összes vagyonát, négy millió koronát, Aradvárosnak hagyományozta.*

Első pillanatban hihetetlennek hangzott ez a hír. Egy idegen ember, aki — bár néhány év óta magyar állampolgár és aradi illetőségű volt — nem ennek a földnek szülöttje, nem ennek a hazának levegőjét szivta, nem ennek a kenyerét ette, óriási vagyonát nem itt szerezte, aradi lakos tulajdonképen soha sem volt, s alig kötötte ide a barátai szeretetén kívül egyéb, egy ilyen idegen ember *végrendeletének* és tiszta *önztlenségtől*, emberbaráti szeretetéből és e városhoz való ragaszkodásából minden vagyonát erre a városra testálja.

Nem volt semmi egyéb, csak hogy ő jól érezte magát itt a mi körünkben, szeretete az aradi barátait, velük érezte a mi bajainkat s segíteni akart e város szegényein, könnyíteni akart az adózók terhein s valóra váltotta ezt a mondását:

— *Arad wird sich auf mich erinnern.*

Hát bizony ez a város meg fogja őt emlegetni. Lehet, hogy az a néhány millió, amit Arad kapott *Weitzer* Jánostól, évszázadok múlva elfogy. De az ő emléket az idő el nem fogyaszthatja, meg nem semmisítheti többé. Ott fogják az ő nevét emlegetni az ország többi nagy filantropjai között, elsőnek azok között nem csak az adomány nagysága, hanem első sorban cselekedetének *önztlensége* miatt. Mikor ezért a hálaérzet fogja el szívünket, elismeréssel kell gondolnunk arra, ki *Weitzerrel* Aradot megszerettette, barátjára *Vásárkelyi* Bélára. Hogy éppen Aradnak jutott a fejedelmi hagyaték, abban sok érdeme van neki.

Lapunk szerkesztősége a nagy horderejű esemény hatása alatt intézkedett, hogy a *végrendelet* tartalma hiven és pontosan már ma rendelkezésre álljon a közönségnek. A Gráccal való többrendbeli táviratváltás eredménye az lett, hogy alább szószerint közöljük a *végrendelet* azon részét, mely Aradvárosra vonatkozik.

A végrendelet.

1901. április 6-án kelt *Weitzer* János végrendelete s készült dr. A. *Panholzer* gráci ügyvéd előtt *Brodner* János, *Schön-*

egger György és *Romé* Antal tanuk jelenlétében két példányban. Az egyik a közjegyzőnél, a másik pedig dr. *Klofac* gráci ügyvédnél van.

A *tizenhat nyomtatott oldalra* terjedő testamentom *husz paragrafust* és egy *független* tartalmaz.

A végrendelet így kezdődik:

Ajánlom lelkemet a mindenható Istennek, aki kegyesen fogadja magához.

Ha Isten előtt egész életemről be kell majd számolnom, szabad remélnem, hogy kegyelmet találok nála, mert sohasem tettem olyasmit, ami a szigorú igazság és becsület követelményeivel ellenkezik.

Vagyonomat sok szorgalommal szerzem és *végrendeletkezésem* fölötté a személyemhez közel álló személyek iránt való jóindulattal és azon elhatározással tettem, hogy vagyonom folytatólag *jótékony* és *közhasznu intézményeknek* legyen szentelve és a késő időkig fentartva irántam az emlékezetet és hogy az élet balsikerei ellen küzdő személyeknek az utat egyengesse becsületes és gond nélkül léthez.

Majd így folytatja a *végrendeletkező*, gondoskodván feleségéről:

Kedves nőmnek *Georgievics* Juliának, aki éveken keresztül hű élettársam volt és gondossága, ragaszkodása és szeretete által házamat kellemessé tette, *hagyom vagyonom negyed részének élethossziglani hasznélvezetét* legalább *huszonötezer korona* értékben úgy, hogy ha vagyonom negyed részének egy évi haszna nem érne el a 25.000 koronát, a neki hagyományozott hasznélvezetét egészítsék ki vagyonom többi részéből 25.000 koronáig.

Azt határozom továbbá, hogy kedves nőmnek elhalálkozásáig díjtalan lakása legyen a 1900-ban vett *Hallerschloss*-kastélyban, összes helyiségeivel, a kastélyllyal és gazdaságával, valamint a *veldes-i* villa összes tartozékaival egész haláláig.

Fogadott fiáról így emlékezik meg *Weitzer* János:

Fogadott fiamnak *Georgievits* Izidor Demeternek, aki ragaszkodása, engedelmessége és szolid magaviselete által vonzalmamat teljesen megnyerte, — *élethossziglani ingyen lakást* engedélyezek a *Hallerschlossban*, az általa most használt helyiségekben, továbbá *élethossziglani, havi részletekben előre fizetendő hateres korona évi járadékot*. Emellett azt határozom, hogy ez az évi járadék a feleségemnek kikötött kiegészítés által meg nem rövidülhet.

Aradnak.

A végrendelet 6. oldalán kezdődik az Aradra vonatkozó rész. S ez így szól:

„Vagyonom az én életmódom és ama gondosság mellett, melyet annak kezelésére fordítok, növeszthető és azt jelenleg körülbelül *négy millió koronára* becsülöm.

Vagyonom egyedüli örökösévé a magyarországi Aradon létesítendő *jótékony* és *közhasznu célokat* szolgáló, nevemet örök időkig viselő *alapítványi* nevezem meg.

A magyarországi Aradváros törvényhatóságától üzleti vállalkozásaimmal szemben a *jóakaratra* és *elbájoságnak* számos bizonyítékát tapasztaltam és az *irányadó személyiségekkel való érintkezésben* mindig csak az igazi barátság és érdeklődés hatatos jeleit élveztem.

Ez arra indított, hogy *vagyonom legnagyobb részét* Aradvárosának hagyjam, egy — *nevemet örökké viselő* — *alapítvány* cél-

jaira. A törzsvagyon esoribatlanul megörzendő s annak kamatai fordítandók alapítványi célokra.

Miután vagyonom egy negyed részét kedves nőmnek, Georgievits Juliának hagytam hasznélvezetre, így az általam általános örökösül megnevezett aradi alapítvány legközelebb csak a hagyaték háromnegyed részének kamatait élvezi.

Ezen kamatokból mindenekelőtt a nevelt-fiamnak hagyományozott évjáradék, azután az összes felsorolt készpénz-hagyományok: legelső sorban a kedves nőmnek hagyott 40.000 korona tőke, azután nővéreimnek és ezek ivadékainak adott örökrészek, azután Friedberg községnek hagyott örökrész, végül kedves nőm halála esetére a stájerországi országos muzeumnak hagyott örökrész fizetendő ki.

Feltételek.

Az összes örökségek tehermentesen adandók át úgy, hogy az általános örökösül kinevezett Aradváros által nemcsak az örökségek, hanem az az után kiadandó díjak és költségek is kifizetendők.

Kedves nőm hasznélvezeti jogának megszűnése esetén Aradváros egész vagyonom élvezetébe lép, fogadott fiam iránt tartozó kötelezettség fenntartásával.

A kamatoknak alapítványi célokra való fordítása azonban csak akkor kezdődhetik, ha az összes örökségek, illetékek, díjak, stb. teljesen kifizetve vannak és illetőleg a nőm halála után a stájer orsz. muzeumnak hagyományozott rész biztosított, hogy szükség esetén azonnal kifizethető legyen.

Az általános örökösül kinevezett alapítvány képviselésével és kezelésével Aradváros választott képviselőtestületét bízom meg, mely annak kezelése és kamatainak hovatfordítása, a törzsvagyon elhelyezése fölött mindenkor ugyanolyan határozatot hozzon, mint amelyet a városi törzsvagyon havafordítása fölött szokott hozni.

Arad törvényhatóságának marad fentartva, hogy kebeléből a polgármester, vagy helyettese elnöksége alatt gondnokságot (bizottságot) küldjön ki, amelyre az alapítványi vagyon képviselői és kezelési joga a törvényhatóság által megszabandó irányban ráruháztatnék. A bizottság minden évben köteles elszámolást tartani, mely elszámolás a törvényhatóság nyilvános ülésében tartandó meg.

Az „alapítványi célok.”

Alapítványi célokkul a következőket jelölöm ki:

I. A hibájukon kívül szükségben szenvedő aradi kisiparosok támogatását, kik még nem élveznek egyéni, vagy nyilvános alapítványból segélyt.

II. Keresetképtelen cselédek ellátását kik az alapítvány élvezete nélkül a nyilvános jótékonyágnak esnének terhére.

III. Szegény aradi polgárok fiainak ösztöndíj-adása arra a célra, hogy ipariskolát, vagy technikai szakintézetet látogassanak, valamint hogy ipari és technikai kiképzetésük tökéletesítése céljából utazásokat tehessenek.

IV. Fiatal ipari segéd munkásoknak a szükséges műszerekkel, nyers anyagokkal és készpénzzel való ellátása, ha valamely ipart önállóan megkezdzenek.

V. Szegény aradi lakosok leányainak hozományára, ha azok Aradon lakó iparosokhoz mennek nőül.

VI. Ipari segéd-iskolák felállítása és fenntartása, vagy nyilvános tanintézeteknél ipari szaktanfolyamok nyitása.

VII. Ipari szerszámoknak föltalálása, vagy javítása esetén díjakkal való jutalmazása.

VIII. Olyan állami, vagy városi aradi intézeteknek szubvencionálása, melyek a kézmű ipari termelés emelésére és tökéletesítésére az ipar előmozdítására és ipari munkások számára új kereset források megteremtésére vannak alapítva.

IX. Végül minden olyan intézet és egyesület felállítása és támogatása, melyek Arad lakosságának közös érdekeit s különösen a munkás osztály érdekeit szívből viselik.

Különös kívánságok.

Ezen alapítványi célokat a fennforgó viszonyok és szükségletek szerint vagy egyszerre, vagy sorrendben lehet teljesíteni. Mégis az a kívánságom, hogy minden egyes cél lehetőleg tökéletesen megközelítendő, amiért is beleegyezem, hogy szükség esetén az alapítványi vagyon kamatai hosszabb időre összegyűjtsenek, hogy a célt az én intenciómnak megfelelő módon elérhessék.

A végrendelet megtámadhatlan.

Megtiltom minden rokonomnak, hozzám tartozónak és a végrendeletben említett személyeknek, hogy ezt megtámadja és elhatározom, hogy akárki támadja meg utolsó akaratomat, az fosztassék meg minden előnytől és adománytól, amely akár végrendeletben, akár a később hozzá függesztett kodicillusban (függelék) bennfoglaltatik.

Weitzer vagyona.

Érdekes tudni, hogy mi képezi vagyont Arad e nagylelkű jóttevőjének; ez ugyanis a végrendeletben felsorolva nincsen, miután azt külön leltárba foglalják.

Weitzer vagyont képezik — főbb vonásokban —:

a gráci waggongyár részvényeinek nagy része;

a Storré-féle vasművek részvényeinek tekintélyes része. Ennek a gyárnak tulajdonképpen csak három tulajdonosa van: a Neufeld- és Schöller-cégek és Weitzer János;

a hallerschloss-kastély, teljes gazdasági berendezéssel és a hozzátartozó földbirtokkal, amelyet maga Weitzer János 40.000 koronára becsült;

Bécsben, a Heu-gasse-n egy kétemeletes palota;

Két villa Veldes-ben (Krajna) és a hozzájuk tartozó földbirtok;

végül temérdek részvény és értékpapír.

Idegen alapítványok.

A végrendeletnek az idegen alapítványokra vonatkozó része így hangzik:

A Grácban, valamint Veldesben, hagyatékomban található összes régiségeket, ritkaságokat, festményeket, véseteket, fegyvereket, könyveket és felszerelési tárgyakat, melyek alkalmasak arra, hogy egy muzeumban felállíttassanak vagy megőriztssenek, a Grácban székelő stájerországi muzeumnak hagyom, avval az ajánlással, hogy azok mint általam és feleségem Julia által adott ajándékokként megjelölve, a muzeumnak örök időkre bekebeleztesenek. A hagyatékomból a gráci muzeumnak kiválasztandó tárgyak tekintetében feleségem és a muzeum egy megbízottja egyezzenek meg a mennyiben félreértés történék, feleségem

döntése irányadó. A tárgyaknak kiszolgáltatása azonban csak feleségem halálakor történjék; addig nőm hasznélvezetében maradnak, anélkül hogy tőle biztosíték, vagy a hasznélvétért kártérítés követelhető lenne. Kedves nőm halála után az általános örökösül kinevezett aradi alapítvány köteles a gráci stájer muzeumnak 40000 koronát örökrészül kifizetni. Ez a tőke gyümölcsöztesse és a nevezett muzeum céljainak elősegítésére fordíttassék.

Szülfalumnak, a stájerországi Friedbergnek az általános örökösül kinevezett aradi alapítvány által vagyonom jövedelméből 40.000 korona örökrész fizetessék ki. Ez az örökrész gyümölcsöztesse, egy nevet viselő alapítványi tőkeként a községi pénztárban megőriztessék. Ezen alapítványi tőke évi kamatai a községi képviselőtestület határozata alapján friedbergi elszegényedett kisiparosok és cselédek segélyezésére, friedbergi szegény lányok kiházasítására és Friedberg község közhasznú céljainak elősegítésére fordíttassék, a nagyobb fontosság mértéke szerint, lehetőleg fölváltva.

A hagyaték és a magyar törvény.

A végrendelet egy érdekes része, mely arról rendelkezik, hogy milyen jog szerint tárgyalják le a hagyatékot, így szól:

„A magyar állampolgári jogot 1898-ban szereztem meg és szeretett feleségem Julia, eltekintve attól, hogy születésére nézve magyar, férjhez menetele által szintén magyar állampolgárnő lett. Miután állandó tartózkodásul Grácot választottam és ingatlan vagyonom Grácban van és miután végrendeletem megfogalmazásánál egyedül csak az osztrák törvényt tartottam szem előtt, utolsó akaratom az, hogy hagyatékomból letárgyalása osztrák jog és osztrák törvény szerint a gráci cs. kir. tartományi törvényszéknél történjék.

A mennyiben kedves nőmnek, született Georgievics Juliának magyar jog szerint több, vagyonom nagyobb részére volna igénye, mint osztrák jog szerint, kérem kedves nőmet, hogy tisztelje utolsó akaratomat és a magyar törvények szerint esetleg reá eső jogokat ne vegye igénybe és a vagyomból csak azt vegye ki magának, amit neki végrendeletileg juttattam.

Ha azonban kedves nőm, a magyar törvényre hivatkoznék és arra tartana igényt, ami neki magyar törvény szerint járna, akkor mindazon hagyományok, melyeket neki a végrendeletben tettem, beszámítandók abba, ami neki magyar törvény szerint jár.

Kedves nőmmel történt egybekelésünk alkalmával semmi más vagyona nem volt, mint a veldesi villának általam neki ajándékozott felerésze, minden más vagyont, mely birtokomban van s melyet hátra fogok hagyni, én szereztem és az én kizárólagos vagyonom.”

A kodicillus.

Weitzer János végrendelete 1901. április 6-án kelt. Ezt követi egy 1901. december 22-én készült függelék, amely módosításokat tesz a végrendeletben. Ez a függelék egyuttal hű tükört mutatja egy becsületes, munkában eltöltött életnek, mely még végakaratóban is azt az erős meggyőződést juttatja érvényre, hogy nem a vagyon és a jólét, hanem a munka boldogít.

Ez a függelék így szól:

Fogadott fiamon Weitzer-Georgievits Izidor Demeteren tett hosszú megfigyelésem után arra a meggyőződésre jutottam, hogy ha oly bő évi járadékot biztosítok neki (hatezer koronát előbbi rendelkezésem szerint), akkor ezen bő jövedelem következtében elveszít minden kedvet a termékeny munkához és többnyire ideális ábrándozásokkal fogja idejét tölteni.

Ezáltal akaratom ellenére megfosztanám a férfi legszebb és legnemesebb feladatától, mely földi életünkben nem egyéb, mint: a termékeny munka és tisztán csak ideális-tává és ábrándozóvá tennem.

Ezért azt határozom, hogy fogadott fiam vagyonomból nem — mint előbb határoztam — hat ezei koronát, hanem egyszer koronát kapjon évi járadékul.

Ez tulajdon kézírásom és aláírásom.
Hallerschloss 1901. december 22-én.

Weitzer János.

A végrendelet végrehajtói.

A végrendelet végrehajtóinak kinevezem.

Sieber Ede gráci irodafőnök urat (a gráci waggongyár igazgatója) és Temple Rudolfot, bécsi nagykereskedő cég prokuristáját (a Neufeld bank-cégnél) kik feladatukat aként osszák meg, hogy az előbbi különösen azon végrendeleti intézkedéseket teljesítse, amelyek Ausztriában bírnak hatálylyal, az utóbbi azok végrehajtásáról gondoskodik, amelyek Magyarországon bírnak érvénnyel.

Jelentős szavak.

Weitzer János több ízben tett már említést arról, hogy Aradot valamikor meg fogja lepni egy nagy ajándékkal. Burkolt szavakban tette ezt az öreg ur, de most, hogy nemeslelkű elhatározása köztudomású, meg lehet érteni a szavakat.

Egy ízben Salacz Gyula előtt, kivel hosszabb ideig társalgott, azt mondta Weitzer János:

— Majd meglátja, mit teszek egyszer Aradért!

A volt polgármester nem értette meg a szavakat.

Két évvel ezelőtt pedig Karlsbadban tett hasonló kijelentést. *Institúris* Kálmán polgármester, aki akkor még főjegyzője volt a városnak, szintén Karlsbadban időzött, s egy ízben együtt ebédelt Weitzer Jánossal. *Institúris* Kálmán szóba hozta, hogy mért tartózkodik oly keveset Aradon, holott aradi polgár s aradi illetőségű.

Weitzer János ekkor azt válaszolta:

— Eladtam a részvényeimet, nincs már dolgom Aradon. Hanem azért nagyon szeretem azt a várost: „Arad wird sich auf mich erinnern.“ (Arad emlékezni fog még reám.)

Megjegyzendő, hogy Weitzer János 1893. május 19-én Aradon, Salacz Gyula akkori polgármester kezeihez tette le az állampolgári esküt. A belügyminiszter ekkor vette fel a magyar állam kötelekébe.

Hogyan szerette meg Weitzer Aradot?

Sokan csodálkoznak azon, hogy Weitzer János, aki élete javarészt Grácba élte le, miért mellőzte Grácot és mért ajándékozta meg Aradot egész vagyonával. Ennek története van.

Aradhoz a baráti kötelék és barátaival itt töltött szép napok emléke fűzte az öreg urat.

Aradon a körösvölgyi vasutat építették néhai Boros Beni és Vásárhelyi Béla, mikor Weitzer János, aki akkoriban már gazdag ember volt, Sopronban waggongyárat akart létesíteni. A körösvölgyi vasut építéséhez a vasuti sineket Weitzertől vették, s Weitzer, Neufeld és Schöller, kik egymással már akkor is szoros üzleti összeköttetésben állottak, hitelbe szállították a kezdő vasut vállalatnak a szükséges sineket.

Boros Beni akkortájt elcsalogatta ide Weitzert, hogy nézze meg Arad ipari életét. Boros Beni már akkor foglalkozott egy waggongyár

eszméjével. Weitzer János el is jött Aradra, magával hozva bécsi pénzembereket is. Itt aztán megismerkedett a körösvölgyi vasut építőivel, Boros Beni kivül Vásárhelyi Bélával, Nachtnébel Odönnel, Bohus Zsigmonddal és Bohus Istvánnal. Ezekkel az urakkal különösen Boros Bénivel és Vásárhelyi Bélával szoros barátságot is kötött Weitzer, aki rendkívül szerette a két magyar urat. Jó napokat töltöttek itt s végtelenül kellemesen érezte magát a kiváló magyar vendégszeretet közepette. Sűrűn levelezett később is magyar barátaival, kikkel élete végeig főtartotta a baráti érintkezést.

A mikor itt járt először, Boros Beni figyelmébe ajánlotta neki, hogy jó volna Aradon waggongyárat építeni. Weitzernek tetszett az eszme, de az első dolga az volt, hogy érdeklődött a munkások lakásvizonyai után. Elve az volt, hogy csak ott szabad gyártelepet fölláttani, ahol a munkásoknak megfelelő olcsó egészséges lakásuk lehet. Végigjárta ekkor Arad külvárosait, különösen a Pernyávat, melyet jobban ismert, mint akármelyik aradi negyedmester. El volt ragadtatva a lakásvizonyoktól, melyekkel ott találkozott és így csak hamar meglelt az aradi waggongyár.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi korcsolyázó egyesület október hó 19-én, vasárnap d. e. 11 órakor, a Kaszinó-egyhelyiségében (Szabadságtér, városi bérház I-ső emelet) tartja rendes évi közgyűlését, melyre a t. c. tagok ezennel meghívattak. Targysorozat: 1. A választmány évi jelentése. 2. A számvizsgáló-bizottság jelentése. 3. A tisztviselői kar és a választmány megválasztása. 4. Netáni indítványok tárgyalása. Arad, 1902. évi október hó 10. Az igazgatóság.

Egy visszautasított kézfogás.

(Festetich Andor gróf és Láng miniszter fia.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 10.

Ez év április havában történt, hogy Láng Mihály tart. huszártiszthelyettes, Láng Lajos kereskedelmi miniszternek a fia a Belvárosi kávéházban visszautasította barátjának, gróf Festetich Andor joghallgatónak, a volt földmívelésügyi miniszter fiának feléje nyújtott jobbát. Festetich gróf midőn ezért kérdőre vonta Láng Mihályt, ez kijelentette, hogy azért nem fogott kezét vele, mert Festetich gróf felől diffamáli híreket hallott.

Láng Mihályt ezen kijelentéséért Festetich Andor gróf provokáltatta. Láng segédei azonban kijelentették, hogy csak akkor ad fegyveres elégtételt felük Festetich gróf-nak, ha ezt egy egybehívandó becsületbíróóság rehabilitálja. A becsületbíróóság: Csáky Albin gróf főrendiházi elnök, Gromon Dezső államtitkár, Sággy Gyula egyetemi tanár és Kemény Kálmán báró tagokból alakulván meg. Festetich gróftól egyhangulag párbajképesnek jelentette ki s tisztázta a szállongó hírek alól. Most már semmi akadály sem volt a párbajnak, amelyet a felek kardra meg is vettek a Fodor-féle vívóteremben. A párbajban Festetich gróf szenvedett könnyű sérülést a karján.

A párbajozó feleket ma vonta felelősségre a büntető törvényszék Oláh bíró elnöklete alatt. A tárgyaláson, amelyen a vádat dr. Molnár ügyész képviselte, a személyesen megjelent vádlottak közül Lángot pedig dr. Csukássy Jenő ügyvéd védte, ott volt Festetich gróf, volt földmívelésügyi miniszter is a hallgatóság padsorában. Oláh elnök kérdésére mind a két vádlott egyezően adta elő a párbaj előzményeit s lefolyását. Láng védelmére felhozta, hogy ő tart. huszártiszthelyettes létére nem térhetett ki a

kihívás elfogadása elől. Festetich Andor gróf pedig a társadalmi kényszerre hivatkozott. A bíróság a vád. és védelem meghallgatása után kibékült felek közül Láng Mihályt 5 napi, Festetich Andor gróftól pedig 3 napi államfogházra ítélte. Láng felebbezett, Festetich gróf megnyugodott az ítéletben.

Öngyilkos matróna.

(Hordóba fulladt asszony.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 10.

Borzalmas módon vetett végett mult éjszaka Nagyváradon egy agg nő, akit az öregséggel járó folytonos betegeskedés annyira kétségbeejtett, hogy az öngyilkosság egyik legretentőbb módja sem riasztotta vissza. A halálra szánt öregasszony a vízbefulást választotta halálnemül s e tervét a legnagyobb elszántsággal úgy hajtotta végre, hogy felső testével egy vízzel telt hordóba hajolt s így fullasztotta meg magát. A borzadalmas öngyilkosság részleteiről a következőket írja tudósítónk:

Füzes-utca 68 szám alatt özv. Szilágyi Sándorné született Barna Mária 81 éves Szilbárthidára való öreg asszony évek óta lakott Erdei Ferencné nevű unokabugánál. A matróna már huzamosabb ideje betegeskedett, a végelgyengülés kinezta, ami a legnagyobb mértékben elkeserítette s többször mondogatta, hogy öngyilkosságot fog elkövetni.

— A Körös hullámai között majd meggyógyulok, mondta gyakran a beteg öreg asszony, a miért hozzávalói minden lépésre ügyeltek.

Az elkeseredett nő nem is tudta kivinni sötét tervét, amiben különben az is gátolta, hogy a 81 év terhe annyira összeroskasztotta, hogy a lábán járni még vánszorogva is alig-alig tudott. Öngyilkossági tervével folyton foglalkozot, éjszaka mindig félrebeszélte, így tegnap éjjel is még hallották a vele egy szobában alvó hozzávalói, hogy a beteg öreg asszony fel-feljajdult:

— Meghalok, meghalok! Nem tudok tovább élni. Nem szenvedek tovább.

Azt hitték, hogy mint szokta, most is csak elkeseredés beszél belőle és nem sejtette a család, amikor éjfélután két órakor a beteg asszony ágyából felkelve, kivánszorgott szobájából, hogy öngyilkossági tervének kivitelére készülődik. Csak akkor estek aggodalomba, a mikor fél óra is eltelt s az öreg asszony még mindig nem tért vissza ágyába. Unokahuga ekkor keresésére indult s az udvar végén az eresz alatt réműletes helyzetben meg is találta. A csurgó alatt egy petroleumos hordó áll, a mely az utóbbi esős napok alatt szinig megtelt esővízzel. Szilágyiné alsó ruhájában ehhez a hordóhoz vánszorgott s felső testével beléburult. Ilyen helyzetben találta Erdeiné nagynénjét. Az öngyilkos asszonynak csak térdén alóli láb-szára látszott ki a hordóból, amikor pedig kiemelték a vízből, az öreg asszony már halva volt.

A holttestet déiben beszállították a városi hullaházba, ahol a halál okának kétségtelen megállapítása céljából felboncolták.

SPORT.

+ Az Arad Athletikai klub október hó 26-án délelőtt 11 órakor tartja évi rendes közgyűlését a „Millenium“ különtermében a következő tárgysorozattal: 1. Titkári jelentés. 2. Számvizsgáló bizottság jelentése. 3. Alapszabály módosítása. 4. Tisztviselői kar és a választmány megválasztása 1902—1903. évre. 5. 1902—93. évi költségvetés. 6. Indítványok. A közgyűlésen való megjelenésre kéri a tagokat az elnökség.

Az új százkoronás bankjegyek

(Az új pénz leírása.)

Arad, október 10.

Lassan-lassan a régi forintok pénzeken ki-mennek a forgalomból; a fillértől az 50 koronásig már régen új pénzek vannak, most az öreg bankokra is rákerül a sor. Visszavonják a százásokat és helyükbe újakat adnak, persze most csak 100 koronás jegyeket adnak ki az eddigi 100 forintos helyébe és akinek eddig egy darabban száz forintja volt, annak ezután dupla annyija lesz koronákban.

Az új bankjegyekre vonatkozólag ma rendelkezte a pénzügyminiszter, hogy október hó 20-án jöjjenek forgalomba és egyidejűleg induljon meg a százforintos bankjegyek behívása és bevonulása. A 100 forintosok csak 1904. április hó 30-ig fogadhatók el fizeteskép és átváltáskép. Azontúl október hó 31-ig csak a bank bécsi és budapesti főintézetei fogadják el mindkét formában, a többi bankintézetek már csak átváltás végett. 1904. október hó 31-én túl a százforintosok elvesztik értéküket és sem fizetésbe, sem átváltásba el nem fogadhatók. A bank ezentúl csak a főtanács engedelmével válthatja át a régi százásokat, de 1910. évi október hó 31-én ez a lehetőség is megszűnik.

A tulajdonképeni 155 milliméter széles és 100 milliméter magas zöldszínű jegykép derékszögű keretből áll, melynek felső része, valamint mindkét oldalrész guilleoche-okkal van kitöltve.

A felső rész, három guilleoche-on fehér színben a „100” számot tünteti fel, mely a felső jobb sarkot képező cartouche-ban, szintén fehér színben guilleoche-on, ismétlődik.

A cartouche magyar oldalán szalagok, a zene és a német oldalán a tudomány jelvényeit tartják.

Mindkét képoldalnak imént említett íráslemezétől balra egy-egy felöltözött nő és meztelen gyermekalakból álló csoport látható: a női alak kőpadon ül, melynek jobb támlája grifmadár fej és láb alakjával emelkedik ki.

A magyar szövegű oldalán a női alak beljebb ül, fejét szilárd tekintettel kifelé fordítja, ülésben bal kezével nyitott könyvet tart. Jobbfelől a könyvbe tekintő gyermek támaszkodik, kit a női alak jobb karjával átkarol. Jobb keze tollat tart, bal keze a női alak felső lábszárára támaszkodik.

A német oldalán a női alak közelebb ül a jegy széléhez, tekintetét pergament-lapra szegezve, melynek végét jobb kezével ülésben tartja, míg másik keze a hozzá simuló gyermek vállán pihen. A gyermek, ki bal kezével tartja a pergamentlapot, arra irni készül és fejét kérdő tekintettel a női alakhoz emeli. A gyermek lábainál földgömb látható.

E csoportok háttérét függönydisz képezi, mely ráncokban hull az előbb említett kőpadra és felső részén, a jegykép bal szögletében, a magyar korona országainak címerét, a német képoldalán pedig az ausztriai császári sást viseli, mindkettőt füzéralakban gyümölcskoszorúval övezve.

A belső rész jobb oldalát egy-egy férfialak uralja: a magyar képoldalán a szemlélő felé háttal fordított arató, ki felegyenesedre kaszájára támaszkodik; lábainál a mezőgazdaság jelvényei fekszenek.

A német képoldal férfialakja kovácsot ábrázol a szemlélő felé fordított egyenes állásban; a kalapáccsal az üllőre támaszkodik s e körül a kovácsmesterségnek megfelelő jelvények vannak.

A vörös-barna alapszín a jegyet egész ter-

jedelmében borítja s csakis a tér közepén, melyet a bankjegy szövege foglal el, világosabb.

A magyar oldalán a szöveg felett a szám, a német oldalán a sorozat van vörös színben nyomtatva.

A jegyszöveg a bank cégjegyzésével a jegy magyar szövegű írásmezéjében ekként hazgzik:

„Az Osztrák-magyar bank e bankjegyért bárki kívánságára azonnal fizet a bécsi és budapesti főintézeteinél

Száz korona

törvényes ércpénzt.

Bécs, 1902. január 2-án.

Osztrák-Magyar Bank:

Bilinski
kormányzó.

Mechwart
főtanácsos.

Pranger
vezértitkár.”

A német szövegű oldalán pedig:

„Die Oesterreichisch-ungarische Bank zahlt gegen diese Banknote bei ihrem Hauptanstalten Wien und Budapest sofort auf Verlangen

Hundert krönen

im gesetzlichem Metallgelden.

Wien, 2. Jänner 1902.

Oesterreichische-ungarische Bank

Bilinski
Gouverneur,

Schlumberger
Generalrath.

Planger
Generalsekretär.”

Főuri válópör.

(Hoyos gróf és a felesége.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 10.

A magyar bíróság előtt most egy osztrák főúr válópörré folyik, amely a szereplői miatt is érdekes.

Annak idején nagy feltűnést keltett gróf Hoyos József alezredesnek, a volt főudvarmester öccsének, házassága Nemecke Máriával, egy durgazdag bécsi asszonnyal. Egy Bécs mellett lévő kis faluban keltek össze, most kilencz éve A szerelmes pár boldogságát nem zavarta semmi mindaddig, míg az alezredest Temesvárra átnem helyezték. A fiatal grófnéra a tündöklő osztrák fővárosból egy magyar vidéki városba való áthelyezés, kész csapásnak tünt fel. Hírságának hízelgett, hogy férje révén, akinek a családja eleinte nagyon ellene volt a házasságnak utóbb az udvar köreiből is szívesen látták. *Mária Terézia* főhercegnőnőknél nagy kegyben állott, mert a védnöksége alatt álló jótékony egyesületeket a gazdag grófné bőkezű adományokkal támogatta.

Ezeket az előkelő összeköttetéseket kellett volna feladnia a grófnénak, ha az urával Temesvárra megy, de erre az áldozatra nem volt hajlandó s — akármilyen különösnek látszik is — inkább az uráról mondott le. Hoyos gróf sértődöttem fordult a bírósághoz, hogy válassza el az asszonytól, a mit a szokásos megszorításokkal meg is tettek.

Őt esztendő múlt el azóta. A gróf Temesváron lakott, ahol annyira meghonosodott, hogy a magyar állampolgárságért folyamodott. Meg is kapta. De azzal nemcsak ő lett magyar honos, hanem a felesége, akitől nem végkép választották el. A gróf tehát megindította neje ellen a végleges válópört, még pedig a magyar bíróság előtt. Ausztriában ezt nem tehetné volna, mert ő is, meg a felesége is római katolikusok voltak. A törvényszék itt csupán a részben való elválást mondotta ki, mire a gróf hat hónap múlva a házasság teljes felbontását kérte.

Ekkor azonban a pör váratlan fordulatot

vett. A grófné ügyvédje ugyanis azzal a kifogással állott elő, hogy a grófné már nem magyar honos és így reá nézve a magyar bíróság ítéletének joga nincs. És rájöttek, hogy a belügyminiszteriumban a válópör aktáiból kivették a honossági iratot és a hátlapjára rávezették, hogy gróf Hoyosné, szül. Nemecke Máriára a honosság nem terjed ki, miután a honossági irat kiállítása idején férjétől bíróilag el volt választva. Azonban erről a pör előadójának nem volt tudomása. A törvényszék tehát elválasztotta gróf Hoyos Józsefet Nemecke Máriától, mindamellet Nemecke Mária továbbra is gróf Hoyosné maradt, miután fölötte, mint osztrák alattvaló fölött a magyar bíróság nem ítéltetett.

Gróf Hoyos most megfélebbezte a törvényszék ítéletét, azzal, hogy őt a bécsi bíróság csak részben választotta el nejétől, magyar honossága tehát az asszonyra is kiterjed és így joga van a magyar bíróságnak a válópörben végleges ítéletet mondania. Az asszonytól örök-re válni akar.

HIREK

Kossuth Ferenc Pécskán.

— Népgyűlés az önálló vámterület érdekében. —

Arad, október 10.

Pécska község független polgárai vasárnap délután népgyűlést tartanak a község főterén, az önálló gazdasági berendezkedés eszméjének hatása alatt. A gyűlésre meghívót bocsátott ki a pécskai függetlenségi-kör elnöke s ebben arról értesíti polgártársait, hogy a népgyűlésen részt vesz Kossuth Ferenc orsz. képviselő, az országgyűlési függetlenségi párt elnöke is.

A meghívó szövege így hangzik:

Polgártársak! Az ország figyelme a most Ausztriával kötendő gazdasági kiegyezésre irányul. Minden polgára e hazának tudja és érzi is, hogy Ausztriával 35 éves közös háztartásunk mit hozott a földművelés-, ipar- és kereskedelmünkre.

Több helyütt az országban e végből népgyűlést szerveztek, hogy odahassanak, miszerint a kormány ne hagyja országunkat Ausztriától a közös vámterület alapján kizsákmányolni, miután így gazdaságilag teljesen tönk-re megyünk; hanem állítsa fel az önálló külön vámterületet, ne közösködjünk legalább gazdaságilag Ausztriával. (Minden ember tudja azt, hogy közös lónak turhos a háta.)

Mi se zárkozzunk el polgártársak e mozgalomtól s ezért folyó hó 12-én délelőtt 9 órakor gyülekezzünk a templomtérre minél számosabban, a hol az országos független párt elnöke: Kossuth Ferenc és dr. Szalay Mihály több országgyűlési képviselővel Budapestről szívesek lesznek az önálló vámterület előnyeit s a közös vámterület hátrányát bőven kifejteni s ennek alapján kérjük az országgyűlést önálló külön vámterület berendezése s életbe léptetésére.

Polgártársak! Örmörüljünk ezen közös érdekek mellett mutassuk meg, hogy tudunk mi is már egyszer a magunk lábán járni.

Hazafias üdvözléssel:

Katona Antal,

a pécskai függetlenségi olvasókör elnöke.

Három milliós sikkasztás.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 10.

A bécsi Länderbank nagyszabású sikkasztásának meg van a párja. Prágában, a *Szent Vencel* előleg pénztárnál történt, hogy ma horribilis hiánynak jöttek nyomára. Nem kevesebbet, mint három milliót sikkasztottak el.

A sikkasztás, mint most konstatálják, *husz esztendőre* nyulik vissza, s annak elkövetésébe több főtiszt, igazgatósági és felügyelő bizottsági tag van keverve, többek között egy magas állású pap is.

A sikkasztás felfedezése nagy szenzációt keltett a városban. A közönség egy része, mely érdekelve van az intézetnél, izgatottan lesi a vizsgálat részleteit. A hatóság megvizsgálta a könyveket s mindenütt a sikkasztások láncolatára bukkant, melyeket sok helyen nagy felületességgel vittek végbe, úgy, hogy elképzelhetetlen, miként maradtak a bűnök husz éven át leleplezve.

A rendőrség most felszólította az érdekelteket, hogy jelentkezzenek. Így a jelentkezés folytán jönnek azután a sikkasztások nyomára.

— **A vármegye közgyűlése.** Aradmegye törvényhatósága október hó 27-én, d. e. 9 órakor tartja a megyei székház nagytermében rendes őszi közgyűlését. A közgyűlés legfontosabb ügye a jövő évi költségvetés tárgyalása. A költségvetéssel az állandó választmány előterjeszti, hogy a *rendes* és több évre megszavazott *pótadón* kívül a rendkívüli és részben a rendes nyugdíjalap céljára *egy százalékos törvényhatósági pótadó* kivetése szükséges. Más törvényhatóságok átiratai közül legérdekesebb Pozsony város közönségének átirata új választási törvény megalkotása tárgyában; Torontálmegye közönségének átirata a vasárnapi munkaszünetnek a hivatalokra leendő kiterjesztése tárgyában s az igazoló választmány jelentése, melylyel az 1903. évre összeállított virilistanevjegyzéket beterjeszti.

— **A Mátyás-szobor leleplezése.** Kolozsvár készen várja a leleplezési ünnepélyt. Az általános ünnepi hangulatot megzavarja, hogy *József* főherceg betegsége miatt nem vesz részt a leleplezésen. A király most *József Agost* főherceget bizta meg képviselővel. A főherceg holnap este érkezik Kolozsvárra. Ma az ünnepély miatt ott időző *Jókai* tiszteletére a színházban diszeldadás volt, mely alkalmával az ő darabját adták elő.

— **Weitzer János emléke.** A nagyszerű alapítvány, melyet *Weitzer* János Aradvárosának tett, rövidesen aktuálissá teszi a kérdést, hogy nagy jóltevője iránti kegyeletének miként adja jelét Arad városa. Az első, amit már a legközelebbi városi közgyűlésen meg kell tennünk, az, hogy az elhunyt özvegyéhez egy meleg hangú átiratot intéz a város; azután bizonyára határozatba fog menni, hogy *Weitzer* János mellszobrát a városházán való elhelyezésre ércbe öntetik, arcképet a diszterem számára megfestetik, s Arad egyik előkelő utcáját (talán a templom-utcát) *Weitzer* János nevével nevezi el a képviselőtestület. Mindez csak elenyészően csekély jele lesz annak a nagy hálának, melylyel a nagy emberbarát adósaivá tett bennünket.

— **Aradiak a szegedi Kossuth-szobornál.** Az aradi Kossuth-asztaltársaság november első felében átrándul Szegedre, hogy az ottani Kossuth-szoborra koszorút helyezzen. A tagok már most jelentkezhetnek a hazafias vállalkozásban való részvételre. Az asztaltársaság más vendégek csatlakozását is szívesen látja. Ha kellő számú jelentkező lesz, külön vonaton mennek Szegedre.

— **Az októberi közgyűlés.** Minden évben ez az egyetlen hónap, amelyben a város törvényhatósága pontos időben nem tarthatja meg havi közgyűlését, a *szünetek* miatt. Így lesz az

idén is, amennyiben az október közgyűlést a hó végén, október 29 én fogják megtartani.

— **Aradi információk Mangráról.** *Urbán* Iván főispán és *Institóris* Kálmán polgármesternek legutóbbi budapesti útja alkalmából szó volt arról, hogy Aradmegye és Aradváros közéletének e két vezető férfija tulajdonképpen azért járt a fővárosban, hogy a miniszterelnököknek információkkal szolgáljanak az aradi püspökválasztás megerősítéséhez. Ma a legilletékesebb helyről erre vonatkozólag azt az értesítést nyertük, hogy a szerdai budapesti ut alkalmából sem a főispán, sem a polgármester, sem szóval, sem írásban nem érintkeztek a miniszterelnökkel sem senki mással a püspökválasztás dolgában.

— **A Weitzer-hagyaték a város költségvetésében.** *Weitzer* János ígéretét beváltotta: Meg fog még engem emlegetni Arad! — Sokat emlegetik most a nevet s beszélni fognak róla kiszámíthatatlan időig, míg alapítványának áldása enyhíteni fogja az emberi nyomort. Végrendeletének hatása kiterjed magára Aradváros költségvetésére is, melyben lényeges változást okoz. A végrendelet egyik pontja értelmében a *szegényügyi kiadások tetemes része nyer fedezetet a hagyatékból.* Már pedig Aradváros hatalmas összeget fordít évenként a szegényügyi kiadásokra: a múlt évben is *65,000 koronával* szerepelt a költségvetésben ez a szomorú rovat. *Weitzer* János alapítványa, úgy lehet, a költségvetésnek ezt a rovatát eltünteti, s ez észrevehetőleg csökkenteni fogja a közterheket.

— **Az aradi ágostai egyház presbitériuma** ma délután ülést tartott *Institóris* Kálmán polgármester elnöklése alatt. Az egyháztanács a jövő évi költségelőirányzat összeállításáról tanácskozott s az idei közgyűlés határnapját is kitzúta *október hó 19 ig* napjának délutánjára.

— **A husdrágaságról.** Az *Aradi Közlöny*-ben egy cikk jelent meg a napokban a husdrágaságról, amely Aradon uralkodik. Ugyanilyen értelmű cikket közöltek a szegedi lapok is s ezekre a Budapesten megjelenő *Mészárosok és Hentesek Lapja* mai számában válaszolt, többek között ezeket írván: „Az aradi és szegedi lapok elismerik, hogy megdrágultak az állatok, nehezebb őket beszerezni, csak azt nem ismerik el, hogy helyén volna az áremelés mértéke. Budapesti árakat vesznek elő, ezekből mutatják ki, hogy Budapesten olcsóbb volna a hus, mint Szegeden és Aradon. Ez az állítás magunknak is feltűnt s kerestük az okát, fokát. Hát arra az egyszerű fölfedezésre jutottunk, amit egyébként is gondolhattunk volna, hogy t. i. avatatlan kézzel, hozzá nem értéssel fogtak az összeállításhoz. Se Szegeden, se Aradon se egyebütt nem drágább a bus, mint Budapesten. Ez pedig menten kisé, ha a vidéki kicsinybeni árakhoz a buda-esti kicsinybeni árakat, s ha a budapesti újságok az elsőlybeli beszerzési ár helyett, a holtulybeliüket hasonlítják. Mert ők ezt tették. Itt van előttünk a Vásárcsarnoki Értesítő legutóbbi száma, amely a főbb vidéki városok heti vásáraitól szóló hivatalos kicsinybeni árakat is közli s ebből azt látjuk, hogy Szegeden az elsőrendű marhahús 116 f., Budapesten pedig 155, a levesnek való Szegeden 108 f., Budapesten 130 f. Ez éppen ellenkezője annak, amit vidéki lapjaink a vidéki közönséggel elhitetni szeretnének. Reméljük, hogy a fölvilágosítást és a helyreigazítást a szóban forgó vidéki lapok tudomásul veszik és nem késnek vele a közönséget is megnyugtatóni. „Ime készek voltunk megnyugtatóni a közönséget, de hogy megnyukszik-e, arról a szaklap-társunk aligha felel.

— **Aradmegye a Mátyás-szoborra.** Vasárnap, e hó 12 én tartják meg Kolozsvárt az országos

ünnepet: a Mátyás-szobor leleplezését. Valamennyi törvényhatóság lerója a kegyelet adóját ezen a hazafias ünnepen, s Aradmegye törvényhatósága már el is készítette impozáns diszes koszoruját, melyet a szobor talapzatára fog elhelyezni a vasárnapi ünnepen. A koszoru hatalmas bábérágakból készült, a megye színeit viselő piros és kék színű selyem szalagokkal, melyeken ez a ferirás áll: „*Aradmegye közönsége — Mátyás király emlékének.*“

— **Megszűnt állatjárvány.** *Institóris* Kálmán polgármester átiratban értesítette ma az aradi rendőrséget, hogy a ragadós száj- és körömfájás-járványt *megszűntnek nyilvánítja.* Heti állatvásárok addig nem tarthatók Aradon, míg a *pécskai* és *aradi* járásokra elrendelt vészkerületet fel nem oldják.

— **Magyar rendőrség a velencei kongresszuson** Megbízható forrásból arról értesül a M. E., hogy a velencei diákkongresszuson a magyar kormány megbízásából a *budapesti államrendőrség is részt vett,* a kik figyelemmel kísérték a magyarországi oláh diákok ottani üzelmét. A detektívek most készítik a belügyminiszteriumhoz felterjesztendő jelentést, mely a magyarországi oláh diákoknak a kongresszuson mondott beszédeit is felöleli. A magyar kormány ugyanis éjárnai készül ama román diákok ellen, a kik Velencében a magyar államiség ellen izgattak.

— **A Rendeleti Közlöny magyarosodása.** Fővárosi tudósítónk sürgönyzi: A közös hadsereg Rendeleti Közlönye érdekes meglepetéssel szolgált ma. Először történt, hogy a magyar helységnevek magyar nyelven szerepeltek, s ez a hadügyminiszter rendeletére történt.

— **Véres párbaj.** *Bayer* zombori elektrotechnikus mulatozva magyar nótákat buzatott. *Schwarzkopf* 78. ezredbeli főhadnagy ezt hallva, oda ki áltott:

— Schweins ungarische Lieder!

Bayer erre felugrott és tetteleg inzultálta a főhadnagyot. Ez a fogason függő kardjáért rohant, de a korcsmáros és a pincérek lefegyverezték. E miatt *Bayer* és *Schwarzkopf* között párbaj volt *Karlócán.* Előbb *pisztoly*párbajt vívtak, s a tiszt golyója *Bayer* homlokát *súlyosan megsebezte.* A vérzést elállították az orvosok, mire kardra állottak ki a felek. A második összeccapásnál *Bayer* a *főhadnagyot* mellén és *arcán súlyosan megvágta.* A főhadnagy mellét *harmincnnyolc ötéssel* varták össze.

— **Robbanás egy szállodában.** Ma este hat órakor az orsovai *Takács*-féle szállodában nagy robbanás történt, melynek *három emberélet is áldozatul esett.* A szállodában lévő acetilen-telep robbant fel, bedöntve a lépcsőházat, a pincét, és a kasszinó helyiséget. *A bedőlt fatok maguk alá temették Takács szállóst, nejét, és egy bér-szolgát, kik szörnyet haltak.*

— **Szerkesztő és jogász párbaja.** *Zólyomi* Jenő, a kolozsvári *Ujság* szerkesztője és *Tripijen* Péter joghallgató ma Kolozsvárott párbajt vívtak. *Zólyomi* megtámadta lapjában a román egyetemi halgatónak az egyetemen és a menza akadémián való szereplésüket s ebből keletkezett az affér. A pisztolylyal vívott párbajban sebesülés nem történt.

— **Orosz cenzura Zola ellen.** A pétervári írói és hírlapírói egyesület *Zolánéhoz* hosszabb részvétlívratot akart küldeni. A cenzura csupán két sort hagyott meg a lívratból, a többi kitörülte.

— **A Nagy Kálmán alapítvány.** Az aradi Kossuth-asztaltársaság, mint ismeretes, érdemes elnöke, *Nagy* Kálmán iránti elismerésének kifejezésére, „*Nagy Kálmán alapítvány*“-t tett le, azzal a céllal, hogy az alapítvány kamataiból,

a magyar történelemben legjobb eredményt felmutató két polgári iskolai tanuló jutalmazásuk. E hó 13-án lesz Kálmán napja, s ez alkalomból most két polgári iskolai tanulónak 10-10 korona jutalmat adnak. A jutalom kiosztása szombaton lesz. A Kossuth-asztaltársaság tagjai vasárnap délután hat órakor ellátogatnak elnökökhöz, hogy névnapja alkalmából üdvözöljék.

— Az aradi Kossuth szobor. A kereskedőknél lévő gyűjtőívek leszámolására és beszedésére a Kossuth-asztaltársaság, mint ezennel az érdekeltekkel tudatja, Moskovits Izidort bízta meg.

— Aradmegyei márvány a bazilikában. Budapestről jelentik: A budapesti lipótvárosi bazilika építése befejezéséhez közeledik. A templomban feállítandó hatalmas főoltár márvány és szobrász munkáira kiírt pályázatokat tegnap bontották ki és az ezek között Seidner Miklós tulajdonát képező *kapriórui márvány-bányavállalat* ajánlata volt a legkedvezőbb. A renaissance stílusban tervezett főoltár rendkívül díszes lesz és a legszebb hazai márványokból készül. Közönségünkre ezen hír azért bír érdekléssel, mert ezen nagy munkát megyénkben, *Soborsinban* fog elkészülni.

— A megcsalt férj boszuja. Nagy meglepetés érte Luspín András bodonyi lakost. Luspín a napszamosaival kukoricát tört. A mint beljebb haladtak a kukoricásban, egy férfi és egy nő holttestére bukkantak. A gazda azonnal értesítette az előjáróságot, a mely Kövesi Mór közséi orvost a helyszínére küldte a holttest megvizsgálása végett. Az orvosi vélemény szerint a holttestek már három héttig fekhettek a kukoricaföldön. A férfin lösebb, az asszonyon pedig baltacsapások nyomai látszanak. A megéjtett nyomozás során megállapították, hogy a nő *Glozsán Pál* horpácsi lakos felesége, a férfi pedig *Petrás Imre* horpácsi legény, aki az asszonynak szeretője volt. Ezelőtt három héttel tüntek el Horpácsról s azóta nyomuk veszett. A vizsgálat szerint az öngyilkosság teljesen kiván zárva s inkább bizonyosnak látszik, hogy a szerelmeseik gyilkosságának estek áldozatuk. A gyilkosság elkövetésével a megölt asszony férjét, *Glozsán Pált* gyanúsítják, aki a szökés után két nap fegyverrel kereste a szökevényeket, hogy a hol találja, lelövi őket. Valószínűleg a szökevényeket menekülés közben érte utól a férj és bosszuálló tervét végrehajtotta. A csendőrség letartóztatta ugyan *Glozsánt*, de ez tagadja a gyilkosság elkövetését.

— Harc az anyóssal. *Miskovits Nádia* aradi fuvaros nem a legjobb viszonyban él anyósával: özv. *Joanovits Györgyné*vel. Napirenden voltak közöttük a civódások, sőt tegnap este tettelegességre is került közöttük a dolog. *Miskovits* bántalmazni akarta egy szóváltásból kifolyólag az anyósát, ez azonban a belső szobába menekült a veje elől, magára zárván a szobaajtót. *Miskovits* tehetetlenségében az ajtónak rontott s azt betörte. A kicsapódó ajtó a mellébe álló *Joanovicsnét* megütötte s ez fején olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy az Új-utca 1. számú lakásáról mentőkocsin kellett a kórházba szállítani.

— A pestis. Mint egyik sürgöny jelenti, *Jókahamában* több pestis eset fordult elő.

— Váltóhamisító parasztok. Nagyszabású váltóhamisításnak jöttek nyomára a hódosi hitelszövetkezetnél, mely az intézetet közel 40.000 koronáig megkárosította. A család egy váltóhamisító bandának a műve. A csendőrség egy embert már le is tartóztatott. Még ez év tavaszán beállították a hódosi hitelszövetkezethez *Balzsán György* és *Kovács Gábor* hidasi lakosok, a kik előadták, hogy nagyobb bérletre nekik 36.000 koronára volna szükségük. Együtt felmutatták mindkettőjük telekkönyvi kivonatát, a mely szerint *Balzsánnak* és *Kovácsnak* közel százezer korona értékű tehermentes birtoka van. Az igazgatóság hajlandónak nyilatkozott a kölcsön megadására, ha engedélyt adnak a kölcsön betáblázására; továbbá, ha a személyazonosságukat hatósági bizonyítvánnyal

igazolják. A két paraszt távozott, de harmadnapra ismét Hódoson voltak, igazolták személyazonosságukat s átadták a bekebelezési engedélyt. A telekkönyvnél az ügy hamar rendbe jött s a bekebelezési végzéseket a közséi előjárósághoz küldték ki kézbesítés végett. Mikor mindez megtörtént, *Balzsán* és *Kovács* megkapták a 36.000 koronás kölcsönt. Két hónap múlva *Balzsán* újra megjelent a bankban és még 4000 koronát kért váltóra, a mit könnyű szerrel kiutaltványoztak neki. Két héttel ezelőtt fizetési felszólítás érkezett *Balzsán György*höz és *Kovács Gábor*hoz, a kiknek a birtokai be voltak táblázva. A két ember nagyot nézett és futottak Hódosra, a hol még jobban elbámultak, mert a két ember nem azonos azokkal, kik a pénzt felvették. Feljelentés folytán megindult a nyomozás és kiderült, hogy van még más hasonló két ember is a faluban, de ezeknek semmijük sincs, sőt *Balzsán* már Amerikában van. Ez a két ember összejátszott *Szuheh*-községi irnokkal. *Szuheh* időközben szintén megszökött, most tehát csak *Kovács Gábor*t tartóztathatták le, a ki mindent a két megszököttre akér hárítani.

— Motorkocsik összeütközése. A bécsi schottenringen, mint sürgönyzik, ma két villamos motorkocsi összeütközött. Az egyik kocsijutasa idegrázkódást szenvedett.

— Megégett halott. Szomorú napja volt tegnap *Szili Jánosné* mosónőnek, a ki a *Dembinszky*-utca 9. szám alatt lakik. Négy hónapos leánykája tegnap hirtelen meghalt. A szegény asszony égő gyertyát állított a kis halott mellé, ezután pedig bezárta a lakást és elment az anyakönyvvezető hivatalba, hogy a halálesetet bejelentse. Ezalatt otthon a halott ruhája gyertyalángtól valamiképp tüzet fogott és mire *Szili* né hazaérkezett, kis lánya holttestét teljesen megszenesedve találta.

— Dentolin fog-crème a legkedveltebb fogszépitő. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weiszna, Aradon.

— Három pár cipő. Ertsd: egy pár férfi, egy pár női és végül egy pár gyermek cipő. Mindhárom kitűnő jó minőségben oly olcsón, hogy valóságos csoda, kapható *Porter Vilmos Nagy Áruházában* a Szabadságtéren. Tudja manapság mindenki, hogy a *Porter* féle cipők a következőképpen tünnek ki: 1. Prima válogatott anyag, 2. Kifogástalan szabás, 3. Tartós forma, 4. Rendkívül olcsóság. A ki még *Porter Vilmos Nagy Áruházában* a Szabadságtéren nem vett cipőt, tegye mielőbb, mert határozottan előnyös ott a bevásárlás. Minden vevő kap 10 korona vásárlásnál életnagyságu lényképet, (bármely kis arckép után), csupán a papírkeretért térítendő meg 8 korona.

A jezsuita gróf.

(Kitérés a rendből.)

Arad, október 10.

Az Eszterházy-család erős katolikus érzelmeiről ismeretes, amely nemcsak a tulajdonképpeni vallási kérdésekben, de a politikai meggyőződésekben a legnagyobb határozottsággal domborodik ki. Gróf *Eszterházy Jenő*, családjának legifjabb ivadéka, aki különös vallásos nevelésben részesült, annak idején belépett a jezsuita-rendbe és tanulmányait jezsuita-egyetemen végezte. A klastromi csendeségből kiszóltotta a politika. Nem tartott beszédeket az egyház politikai javaslatok ellen, de a szavazásnál keményen mondta: — Nem.

Mikor ez a szócska elhangzott, visszatért az insbrucki jezsuita klastromba, ahol ismét eltűnt a világ szeme elől. Még egy ideig beszéltek róla, meg özvegy édesanyjáról, aki a mayerlingi klastromban jámbor szemlélődésnek és angyali jótékonyágnak szentelte életének háralévő napjait és boldogan gondolt arra a napra, amikor fia, aki akkor még nem kapta meg az utolsó rendeiket, végre az oltár előtt misét mondhat.

Mielőtt gróf *Eszterházy Jenő*t pappá szentelték, vagyoni kérdésekben kiegyezett családjával a következőképen: Lemondott a ráeső

ingatlan örökségről és egyszersmindenkorra 400.000 frtot kapott testvéreitől. Ezt a 400.000 frtot a jezsuita-rendnek adta.

A fogadalom értelmében le kellett mondania a grófi címről is és így gróf *Esterházy Jenő*ből: pater *Eugenius Esterházy S. J.* (*Societatis Jesu*) lett.

A rendben nagy szigorúsággal kezelték és mindenképpen azon voltak, hogy a szent életű aszkétában a világi hiuságnak még utolsó nyomait is kiöljék. Így például megtiltották a fiatal páternek, hogy hosszú hajat viseljen, amelylyel egyik fülének hibás alakját eltakarta.

Néhány év múlva páter *Esterházyt* a rend generálisa a provinciális javaslatára Budapestre helyezte át, ahol a *Mária-utcai* templomban nagy buzgósággal lelkipásztori teendőket végzett. Prédikált, misézett, gyóntatott, különösen arisztokrata körök keresték lelki tanácsait és akárhányszor megtörtént, hogy a fiatal magánást, aki milliók urának, fényűzésre és hatalomra született, éjnek idején felverték almaiból, hogy a szentséggel haldoklóhoz siessen.

Arvaházakban és nevelő-intézetekben jámbor gyönyörűséggel hallgatták szónokleit, amelyeket lángoló lelkesedés és hithű buzgalom hevitett át. Aszkéta életének feddhetetlenségét pedig általában csodálták és tisztelték.

Váratlanul történt, hogy páter *Esterházyt* egyszerre csak messze, messze, a franciaországi *Cannesbe* helyezte át a rend generálisa. Páter *Esterházy* — amint fogadalma előírja — „sicuti cadaver“ engedelmeskedett. De *Cannesben* se maradt sokáig. Athelyezték Londonba, ahol családi nevének híres hagyományai vannak. Es itt történt meg a váratlan szenzáció. Pater *Esterházy Jenő* kilépett a jezsuita rendből és levetette a reverendát. Ismét galanthai gróf *Esterházy Jenő*.

Felszóltotta a jezsuita rend generálisát, adja ki neki a 400.000 forintot, amelyet annak idején csak őrzés végett adott át a rendnek. Ezt a kérését a rend generálisa elutasította azazal a megokolással, hogy *Esterházy Jenő* gróf ezt az összeget egyszersmindenkorra feltétlenül a rendnek ajándékozta. Most *Esterházy Jenő* gróf pert indít a jezsuita-rend ellen a 400.000 forint kiadása végett.

De a vagyoni jogi pernél sokkal érdekesebb az a kérdés, vajon mi változtatta meg a gróf lelkületét és meggyőződését? Lelki tusákon ment keresztül, mint gróf *Hoensproch*, aki küzdőn az igazságért, lépett ki a rendből? Vagy talán romantikán át jutott theologiai meggyőződésének átalakulásához?

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1902. évi május hó 1-től. —

ARADRÓL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 11.51
Személysz. tv. d. u. 4.45	Személyvonat d. u. 3.32
Gyorsvonat délután 4.21	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szm. Szolnokról este 9.—
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsinról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Gyorsvonat reggel 8.06
Soborsinig délután 2.04	Személyvonat d. e. 10.50
Személyvonat d. u. 4.07	Radnáról délután 2.36
Radnára délután 7.23	Gyorsvonat délután 4.06
Gyorsvonat este 7.18	Személyvonat este 8.57
Temesvár felé:	Temesvár felől:
Személyvonat reggel 6.15	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.59
Szeged felé:	Szeged felől:
Vegyesvonat reggel 7.10	Személyvonat reggel 8.35
Személyvonat d. u. 4.11	Vegyesvonat este 7.06
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Gurahonczról szm. r. 8.05
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat d. e. 11.—
Gurahonczig szm. du. 4.30	Személyvonat este 6.56

NAPIREND.

Október 11. Szombat. Róm. kath. naptár: Gummár. — Protestáns naptár: Placidia. — Izraelita naptár: Sabbat, Jom Kippur. — Görög-keleti naptár (szeptember 28.): Kariton. — A nap két 5 óra 58 perckor, nyugszik 5 óra 2 perckor. — A hold két 2 óra 3 perckor, nyugszik délelőtt.

Könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11¼—12¼ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1¼—2¼ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Ereklje-muzeum helyisége mellett ülésterem.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratát szerint a mai napra a következő időjárás várható: Enyhe, szeles, sok helyütt csapadék.

Október 11. Világos hegyközség közgyűlése délelőtt 8 órakor. — Az aradi közművesegédek önképző szakgyegetének szüreti mulatsága (Vass-szálló.)

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— **Fizetésektelenségek.** A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésektelenségről tesz jelentést: Fichel Arnold, Teschen. — Knoop Jakob, Krakó. — Veres Sándor, Kézdi-Vásárhely.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, október 10

Dátőzsde. Buzakinálát mérsékelt, vételkérő jó. Szilárd iránzat mellett 30,000 métermáza került forgalomba, 5 fillérrel drágább áron. Egyéb gabonaneműek közül rozs és zab valamivel drágább. Időjárás esős.

Zárlat 12 órakor:

Buza októberre	7.29 — 7.30
Buza 1903. áprillisa	7.34 — 7.35
Rozs októberre	6.45 — 6.46
Rozs 1903. áprillisa	6.51 — 6.52
Zab októberre	5.94 — 5.95
Zab 1903. áprillisa	6.14 — 6.15
Tengeri 1903. májusra	5.64 — 5.65
Repcé augusztusra	11.80 — 11.90

Zárlat 5 órakor:

Osztárk hitelrészvény	686.25
Magyar hitelrészvény	726.25
Leszámitolóbank részvény	458.50
Rima-Murányi vasmű részvény	491.50
Osztárk-magyar államvasuti részvény	717.—
Közuti vasut	624.—
Városi villamos vasut részvény	327.—

Szeszüzlet.

— Október 10. —

Mai jegyzéseink: Készárú nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona; finomított szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, per 100 liter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót.

Száritott moslék 12'80—13.— korona másszánként.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Október 10. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül sulyban 112—4 fillérig, öreg közép páronként 300—400 kilogramm sulyban — fillérig, fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül sulyban 118—9 fillérig, fiatal közép páronként 251—320 kilogramm sulyban 117—8 fillérig, fiatal könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban 116—7 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felül sulyban 114—6 fillérig, közép páronként 240—260 kilogramm sulyban 112—5 fillérig, könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban 110—2 fillérig.

Sertészsám. Október 7. napján volt készlet 46,859 darab, október 8. napján főlhajtatott 615 darab, október 8. napján elszállított 717 darab, október 9. napján maradt készlet 48,757 darab. — Uzlet: Szilárd.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, október 10.

Magyar aranyjárdék 4%	120.—
Magyar koronajárdék 4%	97.75
Magyar arany 4 1/2%	—
Magyar ezüst 4 1/2%	—
Magyar keleti vasut	—
Magyar földterhermentesítési kötvény	98.—
Magyar italmegváltási kötvény	—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyereménysorsjegy kölcsön	204.—
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	160.—
Osztárk papírjárdék	100.50
Osztárk járdék ezüst	100.50
Osztárk járdék arany	120.50
Koronajárdék	99.75
1860-iki államsorsjegyek	150.50
Osztárk-magyar bankrészvény	1585.—
Magyar hitelbankrészvény	723.50
Osztárk hitelbankrészvény	684.75
Osztárk-magyar államvasut	714.—
20 frankos arany (Napoleonador)	19.03
Német birodalmi márká	117.—
London	239.40
Páris	95.15
20 márkás arany	—

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Aradmegye és Aradváros összes állami és magánhivatalainak, intézeteinek, testületeinek, egyesületeinek, gyári és ipari vállalatainak, tatarékpénztárai és szövetkezeteinek, társasköreinek és asztaltársaságainak vezetõihez azt a tiszteletteljes kérést intézzük: legyenek szivesek az Aradi Közlöny nagy képes naptárának most készülő címétára részére, melyet kiváló gondal igyekeznünk összeállítani, az illetõ hivatal vagy egyesület és vállalat tisztikarának (elnõk-ségeinek, igazgatóságának, választmányán k stb.) szóval minden alkalmazottjának teljes névsorát — az állás megjelölésével — egy hét lefolyása alatt az Aradi Közlöny szerkesztőségének címére megküldeni.

Z. E. Felménes. Sorsjegyei nem nyertek.
K. Levelezõ Galsa. Kedvezményes előfizetést senki számára nem engedélyez a kiadóhivatal.

CSARNOK.

Jegyzetek

az aradi vár ostromáról.

Irta: Galsai Kovács Ernő, [23]

1848—49. honvédõrnagy.

(Folytatás.)

Ezután az ellenség itt Uj-Arad felől, vagy harminc ágyut összpontosított és bennünket az innensõ parton a lehevesebben lövöldözött.

En a fabódé tetejéről kivettem az ellenséges ágyuk állásait és az itt felállítva volt két vetágyunknak mindig megjelöltem az irányt, hogy a molnárházak felletti ívlövésekkel merre találhatják azokat és láttam is a mi gránataink hogy pattannak szét az ellenség ágyui közt.

Igy néztem én, úgy reggeli tíz óráig a kölcsönös heves ágyutüzélést és lemásztam a fabódé fedeléről, amelybe egy ágyugolyó sem ütött be, pedig azok csak úgy hasították mellettem a levegõt.

Ezután bementem a városba s megittam Nagy Jenõ õrnagyot még mindig a cukrászda előtt a félszázadommal, kinek azután elbeszéltem az eseményeket.

Az ágyuzás még szakadatlanul tovább tartott, midõn egy 11 ora tájban a halász-utcából több polgár szaladt a fõtérre azon hírrel, hogy az ellenség a Winkler-börgyárnál átört, a mieink meghátráltak és az ellenség már benyomult a város széleibe.

Errõl személyesen meggyõzõdést szerzendõ, a gyár felé indultam. Szárnyasi 2-od õrmesteremet magammal vittem azon célból, ha a hír valóban bizonyulna, õt visszaküldjem Nagy Jenõ õrnagyhoz, hogy az a félszázadartalékkal azonnal segítségre jöhessen.

Alig jutottam a zsidótemplom mellõl a Halász-utcába, midõn láttam ágyunkat velem szemközt jöve vágatni, köztük egy fogat üres mozdonyal ágyu nélkül, melyet ott hagytak a Maros partján és a mozdonyon Bornemisza százados ült.

Az ágyuk után honvédek, mindenféle emberek, asszonyok, gyermekek összegyûlve futottak kiabálva, hogy a városban vannak a rácok!

Azután jött még 10—15 honvéd, a ruhájuk leégve, hajuk leperzselve, égett ruhadarabok lógtak a félmezíten testekrõl. Kétségbeesett jajveszékélés volt mindenfelé, mely borzasztó látványt nyújtott.

Megdermedtem ezek látásán, nem tudván, mi történhetett ezekkel? Csakhamar megtudtam, hogy a Winkler-gyár mellett egy lõpor-kocsink a levegõbe röpült, annak lángja érte ezen embereket; a robbanás következtében támadt zavart az ellenség felhasználván, átrontott a Maros jegén s embereink gyávan megfutottak.

Ezek dacára én nem fordultam vissza, hanem mentem tovább a futamodó embertömeggel szemben, mert saját szememmel akartam az ellenség ittlététõl meggyõzõdést szerezni.

Midõn már minden ember elfutott, nemskára az utca végén a Marosnál csakugyan megláttam az ellenséget lövöldözve előre nyomulni.

Ezután Szárnyasi õrmesterrel én is visszamentem a fõtérre, de ott már sem a százado-

mat, sem Nagy Jenõ õrnagyomat nem találtam. Stampa cukrásztól, ki még mindig, minden félelem nélkül ott állt üzlete ajtajában, tudtam meg, hogy embereim az uri utcába vonultak. Erre a nevezett utcába mentem s ott is találtam az egész századomat sorban állva, réám várakozva, mert idõközben a reggel elküldött félszázadom is a vár alul visszajött.

Azon kérdéseimre, hogy hol van Nagy Jenõ õrnagy, azt mondták, hogy kicsira ült és Battonyára szaladt, meghagyván, hogy a zászlóalj is oda menjen utána.

Ez ugyan derék egy városparancsnok — gondoltam — ki elszalad az ellenség elõl és itt hagyja a várost; és vitéz zászlóaljparancsnok, a ki megszökik a zászlóaljától.

Elhagyni Aradot semmikép sem akartam, mert a veszteség kimondhatatlan lett volna. Elvesztett volna minden ostromágyunk és bomba-mozsarunk.

Elvesztett volna az utolsó védgát az ellenség ellen, Nagyvárad felé. Mitévõ legyenek? Nagy Jenõ rendelkezése nélkül elhagyni Aradot gyávaaság lett volna. Ezt nem tehettem! Gaál ezredest az egész idõ alatt nem láttam sehol. Nem volt senki, aki intézkedett vagy rendelkezett volna. Mintha feje sem lett volna az egész seregnek, mindenki, úgy tett, a mint akart.

Mit volt mit tennem? A századommal sorrendben, dobszó mellett megindultam, a merre a legtöbb ember menekült: a Kossuth-utcán kifelé.

Mitt tett Gaál parancsnokunk ez idõ alatt? Elmondom a szerint, a mint õ nekem késõbb személyesen elbeszélte, a mi azután jellemzi az embert, minden tulajdonaival együtt.

Ejjel megtettem minden rendelkezést a város és a Maros vonal védelmére — beszélte Gaál, — felosztottam a sereget a Maros partja mellett, Glogovácztól egészen a csálai erdõig; és aztán egészen nyugodtan vártam a események folyamát. Folyton jöttek hozzám jelenteni, hogy minden jól van és rendben van, a miben én megnyugodtam. Ugy reggeli 10 óra körül eszembe jutott egy zenepártitúra, a mit én már régen nem játszottam. Elõvettem a kottatartót és hegedültem. (A midõn már órákig dõrgött vagy száz ágyunak a moraja) Eppen javában hegedülõk, midõn bejön hozzám a s-gédtsiztem s azt jeleinti: „Herr General, ich melde gehorsam, dass die unser gen reteriren! — vagyis: Tábornok ur, jelentem alázatosan, hogy a mieink retirálnak! Erre én azt mondtam: „Nun was ist denn weiter! Wem si retiriren, wierden sie auch wieder avancieren“ — vagyis: Nohát, mi van abban? Ha retirálnak most, majd fognak megint elõremenni! — És miután nagyon érdekes volt a zenepártitúra, nem akartam azt abba hagyni, hanem egészen nyugodtan tovább hegedültem! Ezután csak jönnek tovább is hozzám jelenteni, hogy a mieink megretiráltak, míg végre nagy ijedten a feleségem is beszalad hozzám, hogy meneküljünk, mert a rácok már ebben az utcában is benn vannak.

O ekkor az uri utcában volt szállva, egy emeletes házban, a fõtértõl menve jobbra.

Ekkor azután, — folytatta Gaál, — sajnálatomra leteitem a hegedût, mert éppen a pártitúra legérdekesebb részénél voltam, lóra ültem és mentem a dolgokat megtekinteni.

Ez volt saját elõadása. Es csakugyan, ha a rácok nem lettek volna mindjárt rablással elfoglalva, hanem gyorsan elõre nyomulnak a városba, megtörténhetik, hogy õt a hegedûvel együtt foghatták volna el!

(Folytatása következik.)

Nemzeti színház.

Bérlet 11. sz.

Páratlan.

Szombaton, 1902. évi október hó 11-én:

Katalin.

Eredeti operette 3 felvonásban. Irta: Dr. Béldi Izor. Zenéjét szerette: Fejér Jenõ.

SEMÉLYEK:

II. Katalin	Singhoffer V.	Iwanoff Alexis	Németh J.
Gróf Guracky	Szabó József.	Chevalier	Polgár S.
Buranoff Iván	Gyõre Alajos.	Duplessis	Parlagi K.
Sunderland	Tukorai L.	Anica	Szilassy J.
Troikoff Fedor	Sarkadi A.	Gregor	Juhász S.

Kezdeté este 7 órakor.

G. Z. A. I. 82/2. 4.

Felszólítás egy külföldi örököséhez, hagyományosaihoz és hitelezőjéhez.

Az 1902. év aug. 14. Josef Lipport Ritter von Grauberg magy. udv. tanácsos, lakásán Wien I., Prediger-gasse 5. utolsó rendelkezésének hátrahagyása után meghalt. A 137. és 138. §§. és az aug. 9-én kelt csász. Pat. 1854. R. G. Bl. No. 208. szám értelmében felszólítanak mindazon örökösök, hagyományosok és hitelezők, kik osztrák polgárok, avagy Ausztria-Magyarország területén tartózkodó idegenek, hogy a hagyatékhöz való igényeiket alólírott bírósághoz legkésőbb 1902. évi november hó 1-ig annál is inkább bejelentésük, mert ellenkező esetben a hagyaték a jogos igények figyelembe vétele nélkül a külföldi hatóságoknak, vagy pedig az addig jelentkezett igazolt személyeknek fog kiszolgáltatni.

Egyidejűleg a 140. §. és az aug. 9-én kelt csász. Pat. 1854. R. G. Bl. No. 208. szám értelmében felhívják a belföldön tartózkodó örökösök, hogy az örökösödési eljárást az osztrák hatóságnál kérik, továbbá a külföldön tartózkodó örökösök és hagyományosok igényeiket ugyancsak fenti terminusig jelentésük be az osztrák hatóságnál azzal, hogy a külföldi hatóságokat nem óhajtják igénybe venni, mert az esetre, ha ezt ki nem jelentik, ugy a tárgyalásokat csakis azokkal fogják lefolytatni, kik az itt felsoroltakat figyelembe veszik.

K. k. Bezirksgericht Innere Stadt II. Wien, Abtheilung I.

1902. szept. 29. 1765

L. S. Dr. Weill, s. k.

Magy. kir. államv. üztelv. Szeged.

24995—1902. I. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magyar kir. államvasutak szegedi üzletvezetősége az 1903. évben, esetleg a további két évben szükséges különféle anyagok szállítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A szükségletet képező anyagok a következők: Építő homok, rostálatlan bánya vagy folyam kavics, rostált bánya vagy folyam kavics, darabolt kavics, terméskő (nagyobb darabokban), oltatlan fali mész, téglaneműek, fagygyu, szerszámnyelek, veteményezési anyagok.

Az ivenkint egy koronás okmánybélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb 1902. évi október hó 25-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak szegedi üzletvezetőségének anyagbeszerzési osztályához nyújtandók be, vagy postán oda beküldendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott anyag értékének 5% a legkésőbb 1902. évi október hó 24-én déli 12 óráig a szegedi üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál leteendő.

A szállításra nézve mérvadók és kötelezők a 122291—96. sz. általános és az egyes anyagokra vonatkozó különleges feltételek.

A szállításra vonatkozó egyéb részletes módozatok az ajánlati felhívásban foglaltatnak, mely az üzletvezetőségnek és a hazai ke-

reskedelmi és iparkamaráknál betekinthező.

Ezen ajánlati felhívás a szükséges ajánlati űrlapokkal az alólírott üzletvezetőségnek ingyen megszereshető vagy kívánságra postán megküldetik.

Bánatpénz nélkül, elégtelen bánatpénzzel, a határidőn túl beérkező vagy táviratilag tett ajánlatok, ugyszintén olyanok is, melyek az előírt feltételeknek nem felelnek meg, végül pótajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Szeged, 1902. évi szeptember hóban.

Az üzletvezetőség.

(Utánnyomás nem díjaztatik.)

Magy. kir. államvasutak igazgatósága. 155933—1902. sz.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy a vasuti kocsikban és az állomási helyiségekben elhagyott tárgyak, u. m. bőröndök, táskák kalapok, ruha- és fehéreneműek, botok, napernyők és esernyők stb. az alább felsorolt állomásokon árverés alkalmával azonnali készpénz fizetés mellett el fognak adatni:

állomáson 1. évi október hó Szeged 21-én d. u. 2 óra Debreczen 27-én d. u. 2 óra Arad 30-án d. u. 2 óra Budapest, 1902. évi október havában.

Az igazgatóság.

Villanyos házi csengő

bevezetést,

Villanyos házi csengő

javitást,

Villanyos csengő

évi jókarban tartást,

Házi telephon

szerezést szakszerűen és jutányosan készít

1732

Kalmár József

villanyműszerész, kerékpár és varrogép raktár és javító műhelye

ARAD, Salacz-utca 2.

Nyujtsunk kezet a szerencsének!

Már sokan szerencsésök lettek egy nálunk vásárolt sorsjegy által.

A legesélydusabb sorsjáték a mi m. kir. osztályosorsjátékunk.

110.000 sorsjegyre 55.000 pénznyeremény jut.

Legnagyobb nyeremény esetleg

1.000,000 korona.

1 jutalom 600.000, 1 nyeremény á 400.000, 200.000, 2 á 100.000, 1 á 90.000, 2 á 80.000, 1 á 70.000, 2 á 60.000, 1 á 50.000, 40.000, 5 á 30.000, 3 á 25.000, 8 á 20.000, 8 á 15.000, 36 á 10.000, 67 á 5000, 3 á 3000, 437 á 2000, 803 á 1000, 1528 á 500, 140 á 300, 34450 á 200, 4850 á 170, 4850 á 130, 100 á 100, 4350 á 80, 3350 á 40. Összesen:

14,459.000 korona, azaz Tizennégy millió 459.000 korona.

SZERENCSENAPTÁR. Table with columns for months (Január to December) and rows for lottery numbers (1-31).

Mikor van születésnapom?

Mindenki kísérle meg szerencsésjét a születésnapjára feljegyzett számmal. Ezen naptárban az év minden egyes napjára más szám van feljegyezve, melyek postafordulattal megrendelés esetén nálunk kaphatók, úgy hogy bárki kiválaszthatja saját számát.

Ha időközben a szám elfogyott volna, hasonló küldünk.

Az egész vállalat állami felügyelet alatt áll.

Az I. osztályu eredeti sorsjegyek tervszerű betétjei a következők:

egy nyolczad (1/8) lrt —.75 vagy 1.50 korona egy negyed (1/4) lrt 1.50 vagy 3.—korona

„ fél (1/2) lrt 3.— „ 6. „ „ egész (1) lrt 6.— „ 12.—

A sorsjegyeket utánvétellel vagy az összegnek postautalványon való előzetes beklüldése ellenében megküldjük. Hivatalos tervezet díjtalanul. Megbízásokat kérünk azonnal, de legkésőbb

1. évi október hó 19-ig

hozzánk bizalommal beküldeni.

FIÓKOK:

V., VÁCZI-KÖRUT 4. MUZEUM-KÖRUT II. ERZSÉBET-KÖRUT 54.

TÖRÖK A. és TSA

bankháza. Budapest, VI., Teréz-körut 46/a.

Legnagyobb osztályosorsjáték-üzlet hazánkban.

Sok és igen nagy nyoreményt fizettünk ki nagyrabesült vevőinknek és pedig rövid idő alatt kilencz millió koronánál többet.

Megrendelő levél levágandó.

T TÖRÖK A. és T-sa bankháza, Budapest.

Ezennel megrendelek a m. kir. szab. osztályosorsjáték I. osztályához.....darab eredeti osztályosorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt.

A.....korona összeg } utánveendő. utalvánnyal küldöm. mellékeiye bankjegyekben (bélyegekbén). } A nem kívánt törlendő.

Pontos eszm:

1747

APRÓ HIRDETÉSEK.

Tudakozódnál kérjük a hirdetés alatt levő számokra hivatkozni.

Az apró hirdetések előre fizetendők.

Felvilágosításokat teljesen ingyen ad es hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal: József főherceg-ut 22. szám.

— Telefon szám: 151. —

Ezen rovatban minden szó egyszeri beiktatásának ára 4 fillér, vastagabb betűből 8 fillér. — Cseledet kereső vagy cselednek ajánlkozó apró hirdetés 20 szög 50 fillér, minden további szó 4 fillér. — Hirdetési levelezőlapok 50—80 fillérért és 1 koronáért kaphatók lapunk elárúsió helyein.

Kiadó lakás!

Battyányi-utca 23. számú házban egy 5 szobás lakás a szükséges mellékhelységekkel kiadó. 1766

Egy kis Wertheim-szekrényt

keresek megvételre. Levélbeli ajánlatokat méret és árral a kiadóhivatal „B. G.” jelige alatt továbbít.

Tanulók

heti fizetéssel felvétetnek az Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdájában és könyvkötészetében.

Zálogcédulákat,

tört aranyat, ezüstöt és ékszer-tárgyakat készpénz fizetés mellett a legmagasabb árban vesz

DEUTSCH IZIDOR

órás és ékszerész

ARAD, TEMPLOM-UTCZA

Minorita-palota.

Alkalmi vételek folytán legolcsóbb bevásárlási forrás!

Arad legnagyobb 1746

óra és ékszer-raktára.

TELEFON 438.

Kiadó lakás.

Aradon, a Simonyi-utca 6. sz.

ház,

mely 4 szoba, konyha, kamara, nagy pincze és kertből áll,

november hó 1-ére

kiadó.

Értekezhetni lehet Uj-Szent-Annán Wéger Bélánál, vagy a házában. 1757

Telefon 322.

Első rendű hasított

Tölgy

szőlőkarók

6 és 7 láb hosszúságban kaphatók a legjutányosabb árban a ter-
novai állomáson.

Klein B. Vilmos

Arad Petőfi-utca 1. sz.

A karók kocsival is elvihetők a tauczi országút melletti raktárból. 704

Pályázati hirdetmény.

A diósgyőri magyar kir. vas- és aczélgyár telepén (a gyár foglalkoztat 5000 munkást) lévő egyedüli vendéglő részére egy szerény és jártas

vendéglő-kezelő

szerződés mellett való felvételre kerestetik, ki a konyhát és dohány-tőzsdét is saját számlájára vállalni tartozik. A szerződés egyelőre egy próba-évre terjed, amely azonban meghosszabbítható, esetleg kölcsönös 3 havi felmondás mellett megszüntethető. A vendéglőstől személyes üzletgyakorlás követeltetik. A jelentkező ajánlkozók közül a szabad választás joga fenntartatik. Írásbeli ajánlatok, melyekben a szerződési feltételek ismerete kiemelendő, 400 korona bántépénzzel legkésőbb folyó 1902. évi október hó 20-ig nyitva vagy zártan hozzánk nyujtandók be. A megválasztott vendéglős köteles állását 1902. évi december hó 1-én elfoglalni és óvadék fejében a fogyasztási szövetkezet pénztárába 4000 koronát készpénzben, vagy alkalmas értékpapirokban letenni. A vendéglő-kezelő az összes italneműeket a fogyasztási szövetkezettől tartozik átvenni, mely italok után az azokat terhelő fogyasztási adó levonásával 10, azaz tíz százaléknyi kiméresi illetékben részesül. A múlt 1901. évi forgalom italneműekben 110—120,000 kor. volt. A szerződési feltételek a szövetkezeti igazgatóságnál megtekinthetők. Személyes jelentkezés kívánatos; bővebb felvilágosítás írásbelileg kapható.

Diósgyőr-Gyártelep, 1902. évi október hó 6-án.

A diósgyőri m. kir. vas- és aczélgyár és köszénbánya alkalmazottai fogyasztási szövetkezete.

MÁRIA-RADNAI GYOMORCSEPPEK.

Gyomorgörcs, gyomorfájás, erős gyomorhurut és étvágytalanság ellen biztos szer.

Egy üveg ára 80 fillér.

M.-Radnai vértisztító és fájdalom nélküli hashajtó labdacskok.

Egy doboz ára 60 fillér.

M.-radnai lábizzadás elleni kenőcs.

Kipróbált hatása, egy tégely használata elegendő. — Egy tégely ára 1 kor.

Kossuth-féle M.-radnai Gyöngyvirág-Creme.

Apolja, szépíti és finomítja az arcbőrt, eltávolít májfoltot, szeplőt pattanásokat, bőratkákat és az arcnak bájt és üdeseget kölcsönöz.

Kis tégely 1 korona. — Nagy tégely 2 korona.

M.-radnai gyomorerősítő tea.

Egy csomag ára 1 kor. 20 fill.

Mária-radnai hajossentia biztos szer hajhullás és fejkorpa ellen kitűnő hajápoló szer.

1 üveg ára 2 korona.

Kitűnő közkeveltségnek örvendő Kossuth-féle bajuszpedrő.

Egy doboz ára 30 fillér. 421

Kaphatók:

UDVARDI KOSSUTH PÁL

a „Megváltó”-hoz címzett gyógyszerárban M.-Radnán, és az ország minden nagyobb gyógyszerárban. — Gyógyszerészek részére Aradon Vojtek és Welsz gyógyszerár kereskedőknél.

Hölgyeknek és Uraknak

egyaránt ajánlható az általam készített „Contre Son” korpa elleni fejmosó, mely a legtisztább anyagokból van összeállítva.

Hogy az egészségre nem káros anyagokat tartalmaz, igazolja egy budapesti kir. ker. törvényszéki hites vegyész, valamint a zürichi nemzetközi vegyintézet bizonyítványa.

Ezen fejmosó rendszer használata megszünteti a fejkorpa képződést, a hajnak selyemszerű finomságot és igen szép fényt ad.

Nem állítom, hogy hajnövesztő, hanem az által, hogy a fejbőr tiszta és korpa mentes, a hajhullást enyhíti.

Ezen fejmosó minden esetben a legnagyobb sikerrel lett használva, mit számtalan egyénnel tudok igazolni.

Kitűnő hatásánál fogva számtalan esetben ajánlva lett dr. Tisch Mór Arad város tb. főorvosa által.

Gyors száradása által a legérzékenyebb fejen is használható.

Egy üveg ára 65 krajczár. 21

A n. é. közönség becses bizalmát kérve, maradtam kiváló tisztelettel

TURÓCZY ELEK

fodrász

1735

Arad, Andrassy-tér 18. Salacz-utczai rész.

Feltűnő eredmény érhető el

a Hajós-féle

Ibolya-Créme

használata által, mely egy pár nap alatt elmulaszt Szeplő, májfolt, bíbros, bőrvörösséget és mindennemű arcztatástalanosságot. E romok ártalmatlan cosmeticus szer a bőrben teljesen felszívódik, minek következtében a hatás bámulatos gyorsasággal áll be.

Nappal is használható!

A párisi és londoni hygienicus kiállításokon aranyérmekkel kitüntetve.

Ára egy tégelynek 50 kr.

Ibolya-crème szappan 35 kr. Ibolya hölgypor fehér, róza és órárn szinben egy drb. 60 krajczár.

Ibolya tej (Eau de Violette de Hajós) egy üveg 50 krajczár.

Ne óvakodjunk értéktelen utánzatoktól!

Bevásárlásnál csakis HAJÓS féle készítményeket tessék elfogadni.

Olcsóbb ajánlat, mint hamisítvány visszautasítandó!

Kapható a készítő feltalálónál:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben,

továbbá Aradon: Vojtek Kálmán, Tábor Gyula, Pécskán: Adler Gy. Lajos, Simándon: Csiky Lukács gyógyszerész uraknál.